

• JUNIJ 1995
150 TOLARJEV

ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA

NA GRADU

62390 RAVNE NA KOROŠKEM

VIHARNIK

GLASILO GOZDNEGA GOSPODARSTVA SLOVENJ GRADEC P.O.

VIHARNIK BO OSTAL

Tokrat bomo razmišljali o našem VIHARNIKU.

VIHARNIK je nastal iz dveh internih glasil po združitvi tedanjega Gozdnega gospodarstva in LIP Slovenj Gradec.

V nekdanji LESNI so dobivali VIHARNIK vsi, ki so bili zaposleni, v gozdarstvu in lesni industriji in tudi vsi kmetje-gozdni posestniki.

Po 1990. letu je Gozdno gospodarstvo zaradi Zakona o denacionalizaciji in novih določil Zakona o gozdovih stalno izgubljalo delo in postopoma zmanjševalo število zaposlenih. V teh, za podjetje težkih časih, je bil ogrožen tudi obstoj VIHARNIKA. Vendar, kot se za VIHARNIK spodobi, ta kljubuje in preživi vse viharje. Tudi naš VIHARNIK je preživel svoje najtežje obdobje.

Avtorji prispevkov in uredniki so skrbeli za bogato vsebino VIHARNIKA in naši zvesti bralci so v njem našli vedno zanimivo branje.

Nova zakonodaja nam je prinesla veliko sprememb. Spreminila se je organizacija gozdarstva. Organiziran je Zavod za gozdove Slovenije s svojo območno enoto v Slovenj Gradcu. Iz bivših TOK sta nastali Gozdarska zadruga Slovenj Gradec in Gozdarska zadruga Radlje ob Dravi ter Gozdarsko kmetijska zadruga Prevalje

in Gozdarsko kmetijska zadruga Dravograd. Gozdno gospodarstvo pa se bo lastniško in organizacijsko preoblikovalo v delniško družbo, ki bo gospodarila z državnimi gozdovi v območju in se ukvarjala s podjetniško dejavnostjo sedanjega podjetja.

V takih razmerah VIHARNIK obvešča in seznanja naše bralce o razmerah v podjetju in gozdarstvu. S strokovnimi prispevki nas izobražuje, seznaja pa nas tudi z mnogimi zanimivimi temami iz ekologije, kmetijstva, veterine, medicine in narodopisja. Urednik je v Listnici uredništva lepo opredelil naš odnos do osmrtnic. Osmrtnica, zapisana v našem VIHARNIKU, ni golo obvestilo, temveč po besedah urednika priča o življenjskem opusu naših pokojnikov in je dokument njihovega življenja v določenem obdobju.

Prepričan sem, da bomo VIHARNIK potrebovali tudi v prihodnje. Negovati moramo njegovo vsebino in skrbeti, da nas bo povezoval na vseh področjih, kljub zakonodaji, ki nas je razdružila. Zato vabim vse, ki jim je sodelovanje med partnerji in pripadnost vrednota, da sodelujejo v VIHARNIKU in s svojimi prispevki bogatijo njegovo vsebino in negujejo dobro sodelovanje in povezovanje.

Hubert Dolinšek

V gozdnem rezervatu - Lovrenška jezera - Foto: A. Šertel

Gozd ne daje dobička samo, kadar je posekan. Ne! prepotreben in preimeniten je tudi, dokler še stoji. Te potrebe in imenitosti sicer ne čuti veliko posamezni človek, a čutijo jo celi okraji, da, cele dežele. Zlasti tiste, ki so jih nekdaj imele, pa so jih z lahkomišlenim gospodarstvom uničile, zdaj po njih bridko zdihujejo.

S čim pa koristijo gozdi celim okrajem in deželam?

Gozdi ustavljajo in razbijajo vetrove. Vsakdo ve, da v gozdu veter nima take moči, kakor na planem. Po krajih, kjer so po gorah izsekali gozde, čuti se kmalu, da po dolinah vetrovi dobivajo večjo moč. Doline postajajo hladne in manj rodovitne, posebno sadno drevje mnogo trpi in spomladi rado pozebe. Dež pada bolj neredno, pogostoma nastopajo suše, dež prihaja rad z nalivom, nevihte z viharji se množe, in toča tod rada ropoče.

Gozd hladi poleti zrak in ublažuje vročino. Iz vsakega drevesa, iz slehernega peresa hlapi vodna para, pa vzdiguje se tudi iz več ali manj vlažnih gozdnih tal. Da se pa more vodna kapljica izpremeniti v paro, potrebuje toplote, in to mora dati zrak. Zato je zrak v gozdu hladnejši nego na planem, ne glede na to, da se pod košato streho zelenih vej zrak nikoli ne more od sonca toliko ugreti kakor zunaj gozda na planem. Po naravnem zakonu si pa želi hladnejši gozdni zrak izenačiti toploto z vnanjim gorkejšim in zato veče zjutraj hladen vetrič iz gozda. - Podnevi se zemlja na solncu ogreje, ponoči se pa zopet ohladi. Gozdna tla se zaradi zelene strehe nad seboj ne morejo toliko ugreti, ponoči se pa tudi ne toliko ohladiti. Gozdni zrak je torej zvečer toplejši od vnanjega, zato pihlja na večer hladen vetrič proti gozdu. Tako ublažuje gozd letu veliko vročino in brani, da se toplota prehitro ne menja, kar je posebno imenitno spomladi in jeseni, ko mnogim sadežem preti mraz in slana.

Gozd nam nadalje čisti zrak. Po velikih mestih, kjer se hiša hiše drži in je vmes le malo drevja in zelenja, onečiščen je zrak po človeškem in živalskem dihanju in po vsakovrstnem smradnem izparivanju. In ta okuženi zrak diha drevje v se, izpreminja ga ter nam ga

čistega zopet vrača. Zategadelj nas zrak na planem, zlasti v solnčnem gozdu, tako ugodno oživlja. Zato silijo meščani poleti na kmete, zato pošiljajo zdravniki bolnike v toplice in kopeli, ne toliko zastran vode, kolikor zaradi čistega zraka, ki ga uživajo ondi.

Suh zrak človeku ne prija, ker draži dihala in je posebno neprijeten in škodljiv ljudem, ki bolehalo na pljučih. V gozdih in blizu njih je pa bolj ali manj zmerom vlažen, ker smo zgoraj čuli, da iz dreves neprestano hlapi vodna para. Zato pa po gozdnatih krajih tudi pogostoma dežuje in poleti dežji prijetno ublažujejo hudo vročino, po brezdrevesnih ravninah in golih puščavah je pa dež redka prikazen. Na otoku Malta so posekali gozde in odsehdob močno pogrešajo dežja, po tri leta ga včasih ni padlo niti kaplje. Pa tudi nasledki dežja so v gozdu vsi drugačni, nego po goličavah. Naj lije še tako silno ploha, vodeni curki razbijajo se na vejah in na listju in padajo v kapljah na tla. Zeleni mah, suho listje in zemlja se napije te vode, vsa tla se je nasrkajo do sita. Oteka je naposled samo toliko, kolikor je zemlja ni mogla popiti, in še ta se le počasi odceja. V dolino prišumi šele tedaj, ko je ondi voda dolinske plohe že otekla. Na parobju takih gozdov pa zato tudi povsod vro izpod zelenega plašča vrelci in potoki, katerim navadno vse leto ne zmanjka vode, in ki tudi v dolgotrajnej suši ne usahnejo popolnoma.

Zdaj pa pogledimo, kako udelavajo nalivi po gorah, kjer so posekali gozde. Za lesom gre

kmalu tudi mehka mahova odeja, ki se je prej širila v gozdnem hladu. Plohe odnašajo zemljo, za nekoliko let se pokažejo kamenita gola rebra. Ako zdaj naliva dež, ne zadržuje ga nič, v silnih hudournikih dere voda navzdol in seboj nosi kamenje in pesek. S strašansko silo pridere v doline, trga jezove in zagraje, zaliva hiše, vasi in mesta. Tu odnaša rodovitno zemljo, ondi zasiplje njive in travnike s kamenjem in peskom, a tam doli zopet pretvarja zelene loge in cvetoča polja v pusto in nezdravo močvirje.

Daleč po dolinah in ravninah torej čuti poljedelec in trpi škodo, ako v gorah ne znajo gospodariti z gozdom.

Silno koristni so po goratih krajih gozdi tudi zaradi tega, ker človeška selišča branijo snežnih plazov in gorskih usadov.

Od leta do leta se množe tožbe na pomladne povodnji. Te tožbe prihajajo tudi iz krajev, kjer v prejšnjih časih niso bile navadne. Povodnji nastopajo zmerom tedaj, ko se začne topiti sneg po gorah, in so tudi posledek slabega gospodarstva z gozdi. Nekdaj, ko je bila gora še zarastla z lesom, tajal se je na pomlad sneg po gozdu le počasi, in snežnica je tudi polagoma otekala. Zdaj pa se po golih rebrih sneg hitro topi, vode naglo naraščajo in po dolinah stopajo čez bregove.

Človek je gozdom prvi in najsilovitejši kvarljivec.

Fr. Erjavec

Današnje gospodarjenje z gozdovi temelji na upoštevanju naravnih danosti oziroma naravnih zakonitosti. Vzporedno z ekonomskimi cilji upoštevamo tudi splošne koristi gozdov, pri čemer nam služi kompleksno znanje iz naravoslovja. S pomočjo opredeljenih dolgoročnih ciljev zagotavljamo trajnost materialnih donosov in nematerialnih dobrin. Temu pravimo sonaravno gospodarjenje z gozdom.

Kot zanimivost objavljamo zgoraj navedeno poglavje o splošnih koristih gozdov iz "Četrtega berila za obče ljudske šole", natisnjenega leta 1910 na Dunaju. Poglavje o koristih gozdov je za takratni učbenik, iz katerega so se učili naši dedje, napisal pripovedni pisatelj in naravoslovec Fran Erjavec (1834 - 1887). O pomembnosti in splošnih koristih gozdov vemo danes veliko, ko pa prečitamo gornji sestavek, radi priznamo, da tudi pred petinosemdesetimi leti o tem niso vedeli malo.

Andrej Šertel

Foto: A. Šertel

PROSTOVOLJNO DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE

Namen informacije: razčlenitev nove zavarovalne storitve in tako podlaga za temeljitejšo seznanitev z zavarovalnimi pogoji in celotno storitvijo.

1. OBVEZNO IN PROSTOVOLJNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE

Javni sistem pokojninskega zavarovanja v razvitih državah je del socialnega zavarovanja, s katerim zagotavlja država pokrivanje življenjskih potreb državljanom takrat, ko nimajo več dohodkov iz redne zaposlitve. Viri teh finančnih sredstev so v razvitih gospodarstvih običajno trije: enega zagotovi država s pokojninskim zavarovanjem, drugega delodajalec, ki lahko poskrbi za svoje delavce za čas po upokojitvi, tretjega pa si ustvari posameznik sam z ustrežno obliko varčevanja za stara leta.

Državni pokojninski sistem je pri nas daleč najpomembnejši vir za zadovoljevanje omenjenih potreb. Država zbira sredstva z zakonsko določenimi plačili delodajalcev in zaposlenih, kar omogoča izplačevanje pokojnin upokojenim državljanom. Gre za vzajemno medgeneracijsko prelivanje finančnih sredstev, tako da aktivni del prebivalstva prispeva sredstva za upokojeni del prebivalstva. Tak sistem deluje na podlagi zupanja aktivnega dela prebivalstva, da bo po upokojitvi prav tako deležen pokojnin iz prispevkov takratnega prebivalstva.

V začetku osemdesetih let je bilo v Sloveniji razmerje med številom aktivnih prebivalcev in številom upokojencev še tako ugodno (preko pet zaposlenih na enega upokojenca), da je bila prispevna stopnja enaka prispevnim stopnjam za obvezno pokojninsko zavarovanje v nekaterih razvitih zahodnih državah. V zadnjih letih pa se je to razmerje bistveno poslabšalo (1,6 zaposlenih na enega upokojenca). Tako bo letos 750.000 aktivnih zavarovancev prispevalo za pokojnine in druge socialne datjave mesečno približno 26 milijard tolarjev za 465.000 upokojencev.

Za zagotavljanje boljšega finančnega položaja v starosti so imeli naši državljani dolga leta majhno izbiro: poleg obveznega državnega pokojninskega zavarovanja so lahko sklepali majhna prostovoljna življenjska zavarovanja, ki jih je inflacija razvrednotila in privedla mnoge zavarovance do popolnoma odklonilnega stališča do takšnih zavarovanj.

Zadnjih nekaj let se je pojavila ponudba življenjskih in rentnih zavarovanj nekaterih domačih in predvsem tujih zavarovalnic. Njihova ponudba (prostovoljnih zavarovanj) zagotavlja ohranjanje vrednosti zbranih sredstev, večji del teh zavarovanj pa je časovno omejen.

2. PROSTOVOLJNO DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE PRI ZPIZ

2.1. Zakonska podlaga

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je na podlagi 25. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki je začel veljati 1. aprila 1992 (Uradni list RS št. 12/92) pripravil pravilnik o prostovoljni vključitvi zavarovancev, ki imajo sklenjeno obvezno zavarovanje v zavarovanje za dodaten obseg pravic (kratko: dodatno zavarovanje).

Po določilih Zakona je torej pogoj za sklenitev dodatnega zavarovanja sklenjeno obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Zavarovanec pridobi pravice iz dodatnega prostovoljnega zavarovanja z izpolnitvijo pogojev za pridobitev pravic iz obveznega zavarovanja, ob hkratnem izpolnjevanju pogojev iz dodatnega prostovoljnega zavarovanja.

Zavod tako uvaja prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, ki pa je vezano na izpol-

nitev pogojev v obveznem pokojninskem zavarovanju. Temeljni razliki med obema sta: dodatno je prostovoljno in je financirano s premijami, ne s prispevki, vir za izplačevanje dodatnih pokojnin pa bodo varno in donosno naložene plačane premije, ki bodo finančno in računovodsko ločene od obveznega zavarovanja.

Izvajanje dodatnega zavarovanja bo potekalo preko obstoječih območnih enot in izpostav Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ob podpori računalniškega informacijskega sistema Zavoda, ki je bil za ta namen posebej izdelan.

Pravilnik o prostovoljnem dodatnem pokojninskem zavarovanju je Skupščina Zavoda sprejela 16. februarja 1995. Na tej podlagi smo 1. marca začeli uvajati dodatno zavarovanje.

2.2. Poglavitne značilnosti dodatnega zavarovanja

Namen dodatnega pokojninskega in invalidskega zavarovanja je omogočiti ljudem, da si s plačevanjem premij v pokojninski sklad dodatnega zavarovanja zagotovijo boljše materialno preskrbljenost po upokojitvi ali ob nastanku invalidnosti.

Tisti, ki so vključeni v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, lahko sklenejo zavarovanje za:

1. dodatno starostno pokojnino,
2. dodatno starostno pokojnino z invalidsko pokojnino (v nadaljnjem besedilu: dodatno invalidsko pokojnino),
3. dodatno družinsko pokojnino
4. dodatno invalidnino.

Možna je sklenitev tudi več vrst navedenih dodatnih zavarovanj, razen kombinacije dodatnih zavarovanj iz 1. in 2. točke, ker je zavarovanje po 2. točki že skupek starostnega in invalidskega zavarovanja.

Pri posameznih vrstah navedenih zavarovanj se lahko sklenitelj odloča tudi med različnimi možnostmi glede vračila ali izplačila plačanih sredstev. Pri tem lahko izbira med naslednjimi dodatnimi zavarovanji:

- dodatno starostno pokojnino brez vračila obrestovane premije z udeležbo pri dobičku,
- dodatno starostno pokojnino z vračilom obrestovane premije z udeležbo pri dobičku,
- dodatno starostno pokojnino z vračilom obrestovane premije in z udeležbo pri dobičku, ali izplačilom dodatne pokojnine do tedaj, ko bi umrli udeležec dodatne pokojnine dopolnil 78 let starosti,
- dodatno invalidsko pokojnino brez vračila dela obrestovane premije z udeležbo pri dobičku,
- dodatno invalidsko pokojnino z vračilom dela obrestovane premije z udeležbo pri dobičku,
- dodatno družinsko pokojnino z vračilom dela obrestovane premije z udeležbo pri dobičku, ali izplačilom dela dodatne pokojnine do tedaj, ko bi umrli udeležec dodatne pokojnine dopolnil 78 let starosti,
- dodatno invalidnino brez vračila obrestovane premije z udeležbo pri dobičku.

Dodatno zavarovanje brez vračila obrestovane premije z udeležbo pri dobičku je zavarovanje, pri katerem ob smrti sklenitelja v dogovorjenem zavarovalnem obdobju plačane premije ostanejo Skladu.

Dodatno zavarovanje z vračilom obrestovane premije z udeležbo pri dobičku je zavarovanje, pri katerem Sklad ob smrti sklenitelja v dogovorjenem zavarovalnem obdobju vrne obrestovano premijo osebi, določeni v zavarovalni pogodbi, ali upravičencem.

Dodatno zavarovanje z vračilom obrestovane premije z udeležbo pri dobičku ali izplačilom dodatne pokojnine do tedaj, ko bi umrli udeležec dodatne pokojnine dopolnil 78 oziroma 26 let starosti je zavarovanje, pri katerem Sklad ob smrti zavarovanca v dogovorjenem zavarovalnem obdobju vrne obrestovano premijo osebi, določeni v zavarovalni pogodbi, ali upravičencem. Ob smrti udeležece dodatne pokojnine izplača Sklad neizplačane dodatne pokojnine osebi, določeni v zavarovalni pogodbi, ali upravičencem.

Zavarovanci se bodo lahko odločali tudi za kombinacijo dodatnih zavarovanj, tako bodo dodatno poskrbeli za starost zase in za svoje najbližje.

2.3. Sklepanje zavarovanja

Zavarovalno pogodbo bo sklenil zavarovanec obveznega zavarovanja s Skladom dodatnega zavarovanja.

Zavarovanje ima pri sklepanju tri omejitve:

- sklenejo ga lahko samo tisti, ki so aktivni zavarovanci v obveznem pokojninskem zavarovanju;
- možno ga je skleniti samo za toliko let, kolikor ima sklenitelj po veljavnem zakonu preostale delovne dobe od sklenitve dodatnega zavarovanja do izpolnitve pogojev za upokojitev;
- možno ga je skleniti najpozneje 5 let pred izpolnitvijo pogojev za starostno pokojnino po Zakonu.

Prvi dve omejitvi določa Zakon, zato sta med temeljnimi določbami v ponudbi zavarovanja. Obenem gre za značilnost ponudbe, ki dodatno pokojninsko zavarovanje ločuje od podobne ponudbe rentnih zavarovanj nekaterih zavarovalnic: dodatno pokojninsko zavarovanje je namenjeno zagotovitvi dodatnih finančnih sredstev po upokojitvi, zato je edino pravo dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje.

Sklenitelj bo lahko sklepal dodatna zavarovanja pri območni enoti Zavoda, v kateri je prijavljen v obvezno zavarovanje, ali pri drugem pooblaščenem zastopniku Sklada. Omogočeno bo tudi sklepanje zavarovanj za organizirane skupine v podjetjih ali drugih organizacijah. Gre za možnost, da delodajalec prevzame obveznost plačevanja premij za svoje zaposlene.

2.4. Plačevanje premij in izplačevanje dodatnih pokojnin

Zavarovanec, ki bo sklenil z Zavodom pogodbo o dodatnem zavarovanju, se bo z njo zavezal, da bo plačeval dogovorjeno premijo v zavarovalnem obdobju, to je v obdobju od sklenitve zavarovanja do potega obveznega zavarovanja. Zavod pa se bo zavezal, da bo zavarovancu izplačeval pogodbeno določeno dodatno pokojnino od upokojitve ali nastanka invalidnosti do njegove smrti.

(Nadaljevanje na 9. strani)

GOZDARJI MED UČENCI PRVE OSNOVNE ŠOLE V SLOVENJ GRADCU

Letos se je zima zavlekla kar daleč v koledarsko pomlad. Tako smo v projektne teden, ki smo ga konec aprila preživeli z učenci 7. a razreda 1. OŠ in njihovo razredničarko g. Mileno Drev, opazovali komaj prebujajočo naravo.

Strokovni naslov našega druženja je bil: Pomen primernih gozdov in dreves v Slovenj Gradcu.

Upam, da lahko, ne samo v svojem, ampak tudi v imenu svojih sodelavcev in vseh 20-tih nadobudnežev, zapišem, da smo bili zelo uspešni. Tudi "tršica razredničarka", ki je teden kar nekako s strahom pričakovala.

Delo smo razdelili v tri skupine in na tri dni. Led je prebil g. Andrej Šertel, dipl. ing. gozd., ki je za popotnico podal otrokom nekaj širokih ekoloških misli, ne samo o gozdu, ampak tudi o našem odnosu do krajine in okolja, v katerem živimo. Z Rahtela so se otroci potem razgledali po mestu in poskušali vrisati zelene oaze v samem mestnem jedru in gozdove, ki se mesta dotikajo.

Drugi dan so razdeljeni v tri skupine spoznali specialistična gozdarska znanja, ki so jim pomagala pri uresničitvi zastavljenega projekta. Ena skupina je bila na obisku v prostorih Zavoda za gozdove. Risali in gledali so s stereoskopom. Prav navdušeno je bilo poslušati njihove vzklike, ko so odkrivali trodimenzionalni svet aero-fotoposnetkov. S pomočjo interpretoskopa so tudi poskušali zarisati spremembe, ki so se zgodile v

Učenci 7. a razreda Prve OŠ v Slovenj Gradcu v šolskem parku. - Foto: A. Šertel

zadnjih 30-tih letih v Slovenj Gradcu. Drago Zagorc, dipl. ing. gozd., je bil pri tem neizčrpen vir podatkov. Prišlih zgodovine so ustvarili stari, na roko pisani gozdnogospodarski načrti.

Druga skupina je evidentirala posamezna drevesa in skupine dreves v mestnem jedru. S svojim fitocenološkim znanjem jim je bil v pomoč Karel Hauser, dipl. ing. gozd.

Tretja skupina je kartirala ptice v okolici šole v Dobravi. Motite se, če mislite, da so oprezali za grmovjem in čakali, kdaj bodo zagledali kakšnega ptička. Poskušali so jih razločiti na podlagi njihovega značilnega petja. Tone Pridigar, dipl. ing. gozd., ki jim je že v jutranjem predavanju govoril o pomenu divjadi in drugih živali v gozdnem ekosistemu, jih je uvedel v ta zanimivi svet ptičje glasbe.

Ko sem se tretji dan peljala proti šoli, me je mučila radovednost. Kaj neki je nastalo na papirju

in kaj ostalo v njihovih skuštranih glavah? Živčav v razredu, prerokanje za barvice in papir sta odpihnila še zadnji dvom. Razred je bil živ in otroci so delali s polno paro. Na papir so zajeli toliko stvari, da kar nisem mogla verjeti, da smo se pogovarjali o tolikih stvareh.

Prijeten občutek, da takšne dneve potrebujemo vsi, tudi mi in mogoče še posebej odrasli, me je spomnil na pripoved, ki jo je rad povedal prof. Mlinšek, dipl. ing. gozd. in velja za veliko večino nas odraslih. Glasi se približno takole: Njegov prijatelj indijanskega rodu, velik poznavalec in ljubitelj narave, je peljal svojega prijatelja v naravo. Ko hodita, pravi Indijanec: "Slišiš črička, kako prepeva?" Prijatelj nič ne sliši. Gresta in se pomenkujeta in ko pade na tla kovanec, se prijatelj ob žvecentu denarja takoj ustavi...

Ljudmila Medved, dipl. gozd. ing.

VETERINARSTVO PO NOVEM

Državni zbor Republike Slovenije je 20. decembra 1994 sprejel zakon o veterinarstvu. Stari zakon o veterinarski službi je bil star komaj 9 let in je komaj dobro zaživel, pa že imamo novega.

Zakon določa živalske kužne bolezni, predpisuje ukrepe za njihovo preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje ter govori o veterinarski preventivi. Določa najmanjši obvezni obseg varstva živali pred kužnimi boleznimi in način njihovega financiranja, ureja veterinarsko službo, njeno organizacijo, zagotavljanje in izvajanje, pravice in obveznosti državnih organov ter inšpekcijsko nadzorstvo veterinarske inšpekcije.

Veterinarstvo je po tem zakonu namenjeno:

- varovanju in izboljšanju zdravja živali,
- zaščiti zdravja živali pred kužnimi in drugimi boleznimi,
- ugotavljanju, diagnosticiranju in zdravljenju bolezni živali,
- zagotavljanju ukrepov za varstvo prebivalstva pred zoonozami s preprečevanjem in zatiranjem teh bolezni pri živalih in preprečevanju prenašanja na ljudi (zoonoze so bolezni, ki se prenašajo od živali na ljudi in obratno),
- zagotavljanju nemotene reprodukcije živali z vidika zdravstvenega varstva živali,
- varstvo in izboljšanje okolja in higienskih razmer z vidika zdravstvenega varstva živali,
- veterinarsko prosveto in vzgojo posestnikov in prebivalstva na sploh,
- zaščito živali pred mučenjem,
- zagotoviti higieno in ustreznost živil in surovin živalskega izvora, izvor krme in vode za napajanje.

V zakonu so opredeljene tudi dolžnosti imetnikov živali:

- tako ima vsakdo pravico do zdravstvenega varstva živali,

- vsakdo ima tudi dolžnost varovanja zdravja živali, kakor tudi zdravja ljudi pred infekcijami, ki se prenašajo od živali na ljudi in obratno,

- imetnik živali ima tudi pravico do proste izbire veterinarskega strokovnega delavca razen v zadevah najmanjšega obveznega varstva živali pred kužnimi boleznimi, prav tako ima pravico do pouka o izbrani metodi in stroških zdravljenja ter možnih posledicah.

Veterinarska dejavnost mora biti organizirana tako, da je vsem imetnikom živali v Republiki Sloveniji zagotovljen trajen in nemoten dostop do veterinarskih storitev in preskrba z veterinarskimi zdravili.

Zakon predpisuje in opredeljuje 86 (šestinsdeset) kužnih bolezni, ki se obvezno zatirajo v Republiki Sloveniji pri domačih in divjih živalih.

Predpisuje načine preprečevanja, ugotavljanja in zatiranja teh bolezni. Za vse našteje dejavnosti ima največje obveznosti veterinarska služba in imetniki živali, ki morajo z veterinarsko službo sodelovati in jo največkrat tudi financirati.

Temu je namenjena tudi preventiva v notranjem in mednarodnem prometu živali, živalskih proizvodov in živalske krme.

Po novem zakonu bo veterinarska služba organizirana na treh nivojih in sicer: na primarni, sekundarni in terciarni ali po domače na prvi, drugi in tretji ravni.

Veterinarska služba na prvi stopnji bo organizirana v obliki veterinarskih ambulant. Ambulante pa ne bodo več državne, ampak last privatnih veterinarjev. Naloga te službe je, da spremlja zdravstveno varstvo živali, ukrepa v primeru pojava ali suma živali kužne bolezni, opravlja osnovno terensko in laboratorijsko diagnostiko, veterinarsko sanitarne preglede v notranjem prometu, pregleduje živali in živalske proizvode pri

klanju za domačo uporabo, izdaja norme, potrjuje, zagotavlja preskrbo z zdravili za lastno dejavnost, svetuje na področju zdravstvenega varstva, prehrane in reje živali, nudi veterinarsko prvo pomoč in zdravljenje živali, skrbi za kvaliteto reprodukcijo živali.

Na drugi stopnji je služba organizirana na ravni javnih veterinarskih zavodov, ki jih je v Republiki Sloveniji devet. Veterinarska služba na drugi stopnji je samo podaljšana roka službe prve stopnje. Prav tako proučuje zdravstvo stanje živali na svojem področju, spremlja reprodukcijo, opravlja veterinarsko sanitarne preglede v živalskih obratih (klavnice, mlekarne) itd. ter nadzorujejo promet iz živalskih proizvodov in surovin, promet z mlekom. Opravlja laboratorijsko diagnostiko in veterinarsko higiensko službo. Zagotavlja priprave za obrambo v zaščiti in delovanje veterinarske službe v vojnih razmerah.

Veterinarsko službo na tretji stopnji opravlja veterinarski inštitut Slovenije:

- njegovo delo opravlja v Republiki Sloveniji veterinarska fakulteta. To so najzahtevnejša dela v veterinarski dejavnosti, posebno, kar zadeva laboratorijske preiskave pri zatiranju živalskih kužnih bolezni, spremljanje in izvajanje novih dosežkov v veterinarski stroki, raziskave na vseh področjih veterinarske dejavnosti, izobraževanje veterinarskih kadrov.

Zakon je torej napisan, nas pa čaka delo, delo in še enkrat delo. Najprej je potrebno opraviti lastninenje dosedanjih veterinarskih postaj, ki so od 30. decembra 1994 podzavljene. Pri lastninenju so prvi skladi, ki poberejo 40% sredstev, ki smo jih v glavnem ustvarili s svojim delom. Država pa zna vedno elegantno in velikokrat krivično poskrbeti za sebe, včasih pa dela tudi nove krivice.

Mag. Milan Verčkovnik, dr.vet.med

POSVET O PROBLEMATIKI ZDRAVSTVENEGA IN SOCIALNEGA VARSTVA SLADKORNIM BOLNIKOV

Društvi za boj proti sladkorni bolezni Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec ter Splošna bolnišnica Slovenj Gradec so pripravili sredi maja v Slovenj Gradcu posvet o problematiki zdravstvenega in socialnega varstva sladkornih bolnikov. Posveta so se med drugimi udeležili: dr. Topler, podpredsednik DZ Slovenije, nekateri župani koroških občin, zastopniki zdravstvenih ustanov koroške krajine, predstavniki društev sladkornih bolnikov, zdravniki diabetologi, predstavniki zavoda za zaposlovanje in drugi.

Namen koroškega posveta je bil, kakor sta uvodoma ugotovila Zofija Tisnikar, predsednica pripravljalnega odbora posveta, in Bojan Proje, predsednik ravenskega društva sladkornih bolnikov, v prvi vrsti evidentirati vprašanja, ki zadevajo bolnike s sladkorno boleznijo, zdravstvene zavode, ki organizirajo odkrivanja in zdravljenja, in ustanove, organe in posameznike, ki lahko kaj storijo, da bi odpravili ovire in tako izboljšali zdravljenje in rehabilitacijo diabetikov.

V koroški krajini je blizu 3.000 sladkornih bolnikov, v društvih na Ravnah in Slovenj Gradcu je včlanjenih le slaba tretjina. Najtežjih bolnikov je približno 4%. Diabetologi zadnje čase ugotavljajo, da predvsem komplikacije terjajo visoko ceno zdravljenja in da bo potrebno storiti več za preprečevanje bolezni. Toda vse manj je sredstev za izvajanje sodobne strokovne doktrine; zato se večja število invalidov (slepota, amputacije nog, odpovedi ledvic, živčnost), sta poudarili zdravniki dr. Metka Epšek in dr. Marijana Predikaka, ki sta v slovenjgraški bolnišnici odgovorni za spremljanje in zdravljenje diabetesa. Pred časom so bili ustanovljeni diabetični dispanzerji, delo je bilo

solidno organizirano. A danes: diabetičnih dispanzerjev ni več (odpravljena sta dispanzerja na Ravnah in v Radljah), kar pomeni slabšo tovrstno zdravstveno oskrbo ali drugače - več ljudi na dializi, več ljudi brez nog, več slepote in drugih komplikacij. Zakon zagotavlja odkrivanje in zdravljenje v okviru obveznega zavarovanja, vseh zdravstvenih storitev pa plačniki ne priznavajo. Bolnišnica v Slovenj Gradcu je organizirala specialistično ambulantno za diabetike v okviru internega oddelka. A financiranje te ambulante ni urejeno. Problemi se zaostrujejo; zato je potrebno ukrepati takoj in premišljeno!

Štefan Temlin, predsednik Sveta humanitarnih organizacij bolnikov Slovenije, je opozoril, da je potrebno storiti več za seznanjanje republiških organov s problematiko odkrivanja in zdravljenja diabetikov, da bi se tudi odnos le-teh začel hitreje spreminjati in da bi zastavili naloge, ki bi odločno prispevale k zmanjšanju negativnih posledic bolezni. Organizirani program izobraževanja naj bi vse bolj utrjeval zavest, kako vsak dan skrbeti za zdravje, kako vsak dan preprečevati bolezen. Ustanovitev fundacije za financiranje humanitarnih organizacij v Sloveniji pa bi pomenila prvi konkretni korak k temu cilju.

Dr. Vladimir Topler, podpredsednik DZ Slovenije, je menil, da je veliko število diabetikov velik problem: nosilci zdravstvenih storitev se bomo morali angažirati, da bomo uveljavljali sodobno zdravstveno doktrino zdravljenja, kajti zagotovljene pravice je treba spoštovati, doseženi standard tudi, dajati moramo prednost preventivi in ministrstvo za zdravstvo mora na temelju strokovnih podlag postati in ostati odgovorno za zdravljenje, ne

pa bolj ali manj bogate občine, kajti vsi diabetiki morajo imeti enake možnosti po vsej Sloveniji.

Primarij dr. Drago Plešivčnik, ravnatelj Splošne bolnišnice v Slovenj Gradcu, je ugotovil, da so bolnišnice državne, da so zato diabetični dispanzer spremenili v specialistično ambulantno, da zakonsko stvari niso urejene, kakor tudi ne finančno: vsi, ki jih ta problematika na katerikoli ravni zadeva, morajo delovati hitro, učinkovito in preudarno.

Poleg že omenjenih stališč, ki jih je posvet soglasno podprl, je sprejel še nekatere predloge, katerih uresničitev naj bi sprožila in pospešila premik k novim odnosom med diabetiki, zdravniki in družbo, torej vsemi, ki so tako ali drugače odgovorni za zdravje. Predstavil jih je Ivan Pavlič, predsednik slovenjgraškega diabetičnega društva. Naj navedemo najpomembnejše:

- diabetična zdravila in živila oprostiti davkov,
- najtežjim bolnikom zagotoviti beneficirno delovno dobo in omogočiti cenejše zdravljenje v zdraviliščih,
- socialno ogroženim, dijakom in študentom diabetikom subvencionirati nakup diabetične hrane;
- razširiti društveno skrb in vsestransko pomoč osamljenim bolnikom,
- pomagati bolnikom, ki iščejo zaposlitev,
- ne ukinjati dispanzerjev za diabetike,
- v odkrivanju in zdravljenju sladkorne bolezni mora imeti pri odločitvah prednost sodobna zdravstvena doktrina,
- zakonsko urediti zastavljene naloge in cilje v korist zdravja ljudi.

Kompleksna rešitev teh vprašanj bo olajšala položaj sladkornih bolnikov, poudarila preventivo in afirmirala strokovne postopke ter olajšala bolnikom življenje in poklicno delo. Za uresničitev pa je nedvomno dolžan prispevati svoj delež vsakdo, ki lahko kaj stori za spreminjanje in izboljšanje stanja kjerkoli in kakorkoli, in sprejeti za to ustrezno odgovornost.

S predlogi in stališči bodo seznanili vse strokovne, zdravstvene in upravne ustanove in organe na državni ravni.

prof. Tone Turičnik

Med posvetom o zdravstvenem in socialnem varstvu diabetikov

Čestitka

Gospo Idi Robnik-Nikolič, glavni urednici Viarnika, čestitajo ob njenem srečnem družinskem dogodku, člani uredniškega odbora in bralci. Hčerki EVI želijo dobrega zdravja in polno srečo v življenju.

Uredništvo

BOLEZNI SRCA NAS OGROŽAJO

Zdravi ljudje le malokdaj razmišljamo o srcu, tem čudovitem organu. Srčni utripi najajajo začetek in konec našega življenja. Njegovo delovanje lahko primerjamo z majhnim strojem, ki deluje noč in dan, ves čas brezhibno. Vsak njegov počitek pomeni, da življenje ugasne. Srce je neverjetno močan in vzdržljiv organ. Komaj lahko verjamemo številkam, ki to ponazarjajo. Srce prečrpa v eni minuti 5 do 7 litrov krvi. V eni uri 300 do 400 litrov krvi in v enem dnevu 7000 do 9000 litrov, kar pomeni, da prečrpa v enem dnevu krvi za veliko cisterno! V tem času napravi najmanj 100.000 utripov. Pri tem mora delovati čimbolj varčno, prilagaja se sprotnim potrebam telesa po sveži krvi in kisiku. Po vsem povedanem lahko delo srca samo občudujemo, saj bije pri nekaterih ljudeh tudi sto in celo več let.

Vendar vsako srce le ni tako vzdržljivo. Znanе so številne srčne bolezni, ki bolnikom grenijo in skrajšujejo življenje, zdravnikom pa so lahko trd oreh pri zdravljenju. Na bolezni srca in ožilja vse preradi pozabljamo dokler smo zdravi. V resnici pa so te bolezni svetovni zdravstveni problem, saj zahtevajo vsako leto največ žrtev. Lahko se zamislimo ob podatku, da je vsak šestnajsti prebivalec našega planeta srčni bolnik. Še huje je v gospodarsko bolj razvitih delih sveta, kjer je vsak četrti odrasli prebivalec srčni bolnik. Očitno je srce z ožiljem najbolj ogroženi človeški organ našega časa. Kje je vzrok, kaj je narobe v človeku ali njegovem okolju, da je srce postalo tako preobremenjeno, da prezgodaj omaga? Po znanih podatkih so v ospredju naslednje bolezni: arterioskleroza ožilja, zlasti na žilah srčne mišice, kar bolj učeno imenujemo koronarna bolezen srca, sledi zvišan tlak in revmatične bolezni srca, ki pa pri nas že upadajo.

Med pravkar navedenimi je najpogostejša koronarna bolezen srca, ki je vrh tega še zahrbtna. Polovica takih bolnikov umre nenadne smrti, brez predhodnih bolezenskih znamenj. Še huje je spoznanje, da ta bolezen posega po mladih ljudeh, zlasti moških, že od tridesetega leta dalje ali celo prej.

Zvišan krvni tlak najdemo pri četrtini odraslih prebivalcev.

Tudi ta bolezen je potuhnjena, mnogi zanjo leta in leta na vedo, z njo se navadijo živeti, ker se pojavlja po navadi zelo počasi. Šele ko se pojavijo težave zaradi posledic na srcu, možganih, ledvicah in drugod na žilah, je bolnik prisiljen, da se oglasi pri zdravniku. Žal je tedaj običajno že mnogo zamujenega in zdravniki rešujejo, kar se rešiti da.

Arterioskleroza ali po domače zamaščenje in poapnenje žil napada vse arterije, to je žile utripalke, od udov do notranjih organov. Pri zadete žile se zožijo, posledica je slaba prekrvavljenost organov, ki jih arterije oskrbujejo s kisikom in hranilnimi snovmi, raztopljenimi v krvi. Zaradi te bolezni pa se lahko žila povsem zamaši, pretok krvi se prekine in neoskrbovano tkivo odmre. Tako nastanejo srčni infarkti, možganske kapi, kar je lahko za človeka usodno, lahko pa odmrejo tudi drugi organi ali njihovi deli.

Pri nas na Koroškem boleha zaradi srca več tisoč ljudi. Med njimi so mnogi težji kronični bolniki, ki le s skrbno zdravstveno pomočjo premagujejo hudo bolezen. Še več je takih, ki imajo le blago obolelo srce ali pa se tega niti ne zavedajo. Najhuje pa je tistim, ki jih prizadeneta srčni infarkt ali možganska kap. V slovenjegraški bolnišnici zdravimo letno nekaj več kot petdeset bolnikov s srčnimi infarkti. Število infarktov pa je dejansko večje, nekateri bolniki namreč umrejo preden so deležni zdravstvene pomoči. Govorimo o nenadni srčni smrti. Pretresljiv je podatek, da gre v teh primerih običajno za mlajše ljudi. Zaradi možganske kapi, ki je posledica okvare možganskih žil, se pri nas v bolnišnici zdravi letno od sto do sto trideset bolnikov. Posledice te bolezni so hude: mnogi ostanejo invalidi, ki niso zmožni skrbeti zase in potrebujejo veliko pomoči, razumevanja pri svojcih in širši družbi. Preveč bi seveda bilo podatkov, če bi navedel še druge bolezni, ki so posledica okvare srca ali ožilja. Morda le najhuje: odpoved ledvic zaradi neustreznega zdravljenja zvišanega krvnega tlaka, odmrtje udov zaradi zamašenih arterij...

Kaj pa lahko sami naredimo, da bo teh bolezni in s tem gorja čim manj? O tem pa nekaj več prihodnjič.

Franc Verovnik, dr. med.

ZEMLJA - DREVESU

Prodiraj vame z usti korenin, oživljaj tisočletja mrtvo plast, ponujam ti pravadnih usedlin, da v soncu spremeniš jih v živo rast.

Med nami so vezi iz tisočletij, iz vekovečnih sil vre skrivna sla življenja in vseh radosti spočetij, brstenja in rasti v zenit neba.

Zajemaj iz mene moč in jo sesaj, naj srčna korenina v me prodre - jaz dajem vse in vzamem vse nazaj, kar jemlje kdo iz mene - ko umre.

Andrej Šertel

KLUB UPOKOJENIH
KOROŠKIH GOZDARJEV

ne pozabite

DRAGI UPOKOJENCI GOZDNEGA GOSPODARSTVA SLOVENJ GRADEC

Ne pozabite, da je 16. junija 1995 na Ivarčkem jezeru že vse pripravljeno za vas. Če se še niste odločili, ne odlašajte in se takoj prijavite svojemu poverjeniku. Na letošnjem tretjem srečanju vam bo prijetno. - Nasvidenje!

V RADLJAH UDARILA STRELA

Zdaj to ni več novica, je pa dogodek, ki ga je vredno zabeležiti.

Popoldne 9. maja 1995 je nekaj po sedemnajsti uri med pogrebom domačina Ivana Vuge na radeljskem pokopališču med pogrebce udarila vodena strela. Davorin ŠKRATEK iz Vuzenice, ki se je zaradi poškodb po strelji dalj časa zdravil v slovenjegraški bolnišnici, je za bralce VIHARNIKA povedal:

"Grmenje smo slišali že pred pogrebom, ko pa se je začel žalni obred, se je močno vtilo. Odprli smo dežnike in na pokopališču poslušali govornikove poslovilne besede. Močno je zagrmelo in še sedaj vidim pred seboj rumeno ognjeno črto, ki je ne bom nikoli v življenju pozabil. Ko je udarilo, smo bili vsi naokrog po tleh. Hotel sem vstati, pa ni šlo. Spodnjega dela telesa sploh nisem več čutil. Pomislil sem, da mi ga je utrgalo. Uprl sem se na roke, saj sem se zgoraj počutil čisto v redu, vstati pa nisem mogel. Hitro so nas spravili v avtomobile in odpeljali v krajevno ambulantno. Zdravniki so nas na hitro pregledali in že se nas je triindvaj-

set znašlo v bolnišnici v Slovenjem Gradcu. Tam so nas že čakale pripravljene zdravniške ekipe, ki so nas temeljiteje pregledale in takoj pričele z zdravljenjem. Vročina mi je v notranjosti nog pregrela mišičevje in seveda ožilje ter živčevje, zdaj pa dobivam zdravila proti morebitnim strdkom v krvi in druga za normalno funkcioniranje udov. Zdaj, po štirinajstih dnevih, se počutim že kar dobro.

Davorin Škratek je pokazal še prasko na desni strani trebuha, kjer je imel prislonjen dežnik in povedal, da je na tem mestu iz njega izstopila vodena strela, saj se energija te vrste strele sprošča iz zemlje navzgor. Če bi udarila ognjena, bi zagotovo ne preživel nihče naokrog."

Gospod Davorin Škratek, hvala lepa za povedano z željo za čimprejšnjo popolno ozdravitev in v prihodnje nikoli več srečanja z Elijo.

Andrej Šertel

0 strelah in gromu

Strela, ki v vihnih dneh udari na zemljo, ruši in požiga. Brez dvoma je človeka silno dolgo mučilo vprašanje, kako bi zavaroval sebe in svoje imetje pred to uničevalno silo. Toda šele v sredini osemnajstega stoletja je prišel Benjamin Franklin s svojim znanim strelovodnim drogom na vrhu strehe in strela neškodljivo odvedel v zemljo. Človeštvo se je preprostega Franklinovega strelovoda hitro oklenilo, oklepa se ga pa še danes, čeprav se mu je v dveh stoletjih vera v njegovo zanesljivost močno omajala. Za praktično varovanje zemeljskih objektov pred pogubno streljo je bilo seveda od vsega začetka velike važnosti poznanje velikosti in oblike s strelovodom zaščitenega prostora. Toda v zgodovini še noben tehniški problem ni vzbudil toliko različnih utemeljenih in še več neutemeljenih mnenj. In tudi danes pri vsej visoki razvojni stopnji tehniških ved še vedno ta problem ni definitivno rešen. Tako lahko danes z zelo veliko verjetostjo trdimo, da ščiti Franklinov strelovod samo zelo visoke vitke zgradbe (tovarniške dimnike, zvonike, stebre), nameščen na slemenu, poslopja pa ne. Na poslopja nameščamo vzporedne pocinkane trakove na slemenu, ob žlebovih, ki vodijo vodo v kanalizacijo, v minimalni razdalji 12 cm in na vseh izbočenih mestih strehe. Vsi ti odvodi morajo biti zvezani z ozemljitvenimi trakovi, ki oklepajo zgradbo v globini vsaj 0,8 m. Pri tem mora biti ozemljitvena specifična upornost

tal majhna: največ do 10 ohm metrov. Strela nastane navadno pred hladno fronto ob hitrem dvigovanju zraka. Zaradi trenja med molekulami zraka in tudi ledenih kristalov pride do zelo visokih napetosti električnih polj. Na oblaku imamo pozitivne naboje elektrine, na zemlji pa nasprotni pol, to je negativno elektrino. Med oblakom in zemljo se pojavljajo napetosti do milijarde voltov. Ko se naredi tako imenovani kanal ioniziranega dobro prevodnega zraka, se sproži blisk, ki ima jakosti tudi do 100000 A. Zrak se v kanalu v trenutku ogreje na nekaj tisoč stopinj Celzija, plinski kanal pa se pod pritiskom 5 do 15 barov zruši, kar povzroča grmenje. Celotni potek strele traja največ 1/10 sekunde. Razelektritev pa lahko poteka tudi med dvema naelektrenima oblakoma, kar lahko posebno dobro opazujemo med nočno nevihto. V takem primeru pride do sprostitve na zemlji nabrane elektrine - ta je držala ravnotežje elektrini na oblaku, ki se vrne v zemljo v obliki tako imenovane vodene strele. Ta je prav tako uničujoča, vendar ne zažiga. Poti take strele ni mogoče vnaprej opredeliti, saj je odvisna od razporeditve kovinskih predmetov na zemlji. Nepojasnen pa je nastanek krogelnega bliska, ki ga redko opazujemo: svetla, kot žoga velika krogla zgoščene elektrine šviga brez reda sem in tja in se navadno po nekaj sekundah razleti.

Vsak udar strele, ki ga nikakor ne moremo predvideti, povzroči ogromno škodo, ker smo popolnoma nepripravljeni za gašenje. Zato ne morem razumeti, zakaj si kmetje ne zavarujejo s strelovodnimi napeljavami gospodarskih objektov, saj so stroški le-teh komaj kak odstotek tistih, ko vse pogori.

Franjo Geč, dipl.ing.

KADROVSKE VESTI - SOCIALNA PROBLEMATIKA - REKREACIJA

LE KORAJŽEN MLAD KMETOVALEC LAHKO USPEŠNO ZAORJE V LEDINE

Že hišno ime je lepo, kjer se reče pri LADINIKU v ostriški fari in ime pove, da se za hišnim imenom skriva vsaj srednje velika hribovska kmetija. In prav ta kmetija, ki je na lepem kraju, je preživela s svojimi pridelki, kdo ve, koliko rodov, kateri so se s pridnim delom trudili za svoj vsakdanji kruh v potu svojega obraza. Kar hudo pa so se namučile prve družine, ki so iz gozda naredile s primitivnim orodjem polja.

Še vedno se rad vračam v rojstni kraj svojih staršev ter spremljam življenski utrip tega kraja, kjer kar pridno kmetujejo v teh hribovskih bregačah in posodablajo svoj kraj. Ker je slišati, da pri LADINIKU izvrstno dobro gospodarijo, sem jih sklenil obiskati z namenom, da kaj več izvem o njihovem kmetovanju. Ker ravno te družine doslej osebno še nisem poznal, sem se jim z negotovostjo približeval, a ko sem se srečal s prijaznim gospodarjem, je ta negotovost splahnela.

Z gospodarjem Jožetom Matijo (Matija je njegov priimek) sva se kar kmalu zapletla v pogovor. Povedal mi je, da je Hotuljčan in se je sem v ta kraj priženil pred devetnajstimi leti, kot tovarniški delavec, žena pa si je izbrala trgovski poklic. Takrat Jože še niti slutil ni, da so mu sojenice prerokovale, da bo zelo uspešen in dober kmetovalec in niso se zmotile. Isto bi lahko rekel o prijazni gospodinjici Albini. Oba sta imela drugačne načrte.

Ko sem Jožeta vprašal po gospodinjici, je povedal, da streže bolnemu bratrancu, ki je zaradi bolehnosti njegovi ženi Albini prepustil grunt, sam pa se je kot preužitkar umaknil v lično urejeno bajtico v bližini, kjer ima zagotovljeno dosmrtno oskrbo z vsem, kar je potrebno. Tako so zapisali v prevzemni pogodbi leta 1978. No, potem sta z ženo z vso vnemo poprijela in sedaj po šestnajstih letih je kaj videti, da človek kar ostrmi, tisti, ki mu je znano koliko volje, truda in denarja je potrebno, da nekje visoko v hribih zgradiš povsem nov velik hlev, nad katerim je zidan skedenj s silosi in strojno lopo posebej. Pa tudi nova nadomestna hiša je že pod streho. Prav tu se pokaže, koliko dober in skrben človek zmore, če zna svoje upe in načrte pravilno usmeriti.

Precej zemlje so z buldožerjem poravnali ali splanirali in sedaj že kmetujejo v polnem zamahu. LADINIKOVI oddajajo največ mleka v ostriški fari in so drugi v dravograjski občini, saj so lani odali 74.560 litrov mleka ter nekaj govejih pitancev. K zvišanemu staležu živine je pripomoglo tudi dejstvo, ko jima je pred osmimi leti ostarela kmetica

Jamnica brez naslednikov ponudila svojo srednje veliko, precej opuščeno kmetijo za dosmrtno oskrbo. Tudi na tej precej strmi kmetiji, ki je bila precej zarasla z grmovjem in zanemarjena, so sedaj že vidni uspehi. Precej grmovja je že posekanega in zemlja je z buldožerjem poravnana. To so kar krepki in uspešni ukrepi, če k temu prištejemo še nabavo strojev in druge nujne opreme za kmetovanje.

Ob vsem tem moram še povedati, da je mladega gospodarja Jožeta že večkrat hudo ovirala težka bolezen ter mu vzela precej dragocenega časa in energije, a jo Jože z veliko trdne volje in optimizma odriva ter se ji ne da. Zdaj jima je že bolje, saj jima že otroci pridno pomagajo, kadar so šole prosti. Osemnajstletni Jožek bo že kmalu prerasel očeta, Marko si nabira znanje v gimnaziji, Sabina in Janko pa sta še osnovnošolca. Če bo Ladinikovo nasledil Jožek, bodo za tri rodove nasledovala imena, če se morajo že priimki menjavati, a to ni važno. Važno je to, da se dobro in skrbno gospodarji in Ladinikovi to znajo. Še veliko sreče in uspehov jim želimo, največ pa zdravlja.

Ludvik Mori

Ladinekovi - gospodar Jože, sin Jožek in hči Sabina - Foto: L. M.

Po Argentini

2.

Brezposelnih je 14 do 16%. Tudi izplačilo pokojnin je neredno. V nekaterih pokrajinah zaostaja izplačilo tudi do 3 mesece. Nizek standard je vzrok mnogih kraj, ropov in nasilja. Zaradi tega ima tudi vsaka hiša od enega do sedem psov, tudi kočarji ob kanalu.

Zdravstvene storitve so zagotovljene le minimalno, v večini primerov so potrebna doplačila. Minimalne pokojnine so tako nizke, da po moji oceni ne zadoščajo za preživetje. Zelo veliko je privatnih zdravnikov in zobozdravnikov, katerim je treba usluge, nad določenimi standardi, plačati. Učenci in učitelji so v šolah uniformirani. Mnogo je privatnih šol in tudi elitnih izobraževalnih ustanov, na primer za diplomate.

Prelistavala in čitala sva Rodno grudo, Izseljeniški koledar in podobno. Ugotovila sva, da o Sloveniji kar objektivno poročajo. Doživela sva tudi dvoje srečanj s Slovencema. Prvo v Cordobi, kjer nas je poklicala Slovenka. Bila je vsa ganjena, ko je po 46. letih na cordobski ulici zaslišala slovensko govorico. Vsedli smo se ob kavi. Drugo srečanje je bilo s Slovencem druge generacije, ki občasno obiskuje najino gostiteljico. Govoril je lepo slovensko, saj je njihov pogovorni jezik doma še vedno slovenski. Večino informacij dobiva od svoje mame, ki pa so nekatere že zelo zastarele. Tako je bil prepričan, da nosimo pri nas še vedno domače volnene "zokne" in čez obujke. "Tako mi je rekla mama," je bil njegov običajni stavek. Nasploh naju je presenetila prisrčnost domačinov. Seveda sva se z njimi pogovarjala le s pomočjo tetinega prevajanja, saj je španščina tudi za naju "španska vas".

V avtobus vstopajo potniki po vrsti, kot prihajajo. Odstopajo sedeže invalidom, nosečnicam in materam z otroki. Radi navezujejo stike. Uživala sva posebno pozornost, kot Evropejca. Tujcem prisojajo takšno mesto, kot mi "Evropi".

Obiskala sva tudi nekaj muzejev in galerij. Vstop je prost in z veliko vnemo in veseljem razkazujejo in pripovedujejo o razstavljenih predmetih. Katedrala iz 16. stoletja v Cordobi, ki je tudi najstarejša v Argentini, je zares čudovita. Zanimivost v cerkvah so oblečene svetnice; ponavadi v čipke, saten ali brokat ter z okrasjem iz kamna in kovine.

V času bivanja sva poskusila tudi eno izmed argentinskih specialitet. Empanadas se je imenovala. Jed je iz testa, ki je polnjeno z zelenjavo in mletim kurjim mesom. Pravzaprav ima vsaka provinca svojo značilno specialiteto. V Catamarci je to empanadas polnjen s koruzo, drugod sladkan plod manijsa itd.

Pred hišo tete Fanči

Poseben obred je pitje mate čaja. Zbrani ob mizi kramljajo in pijejo iz posode čaj skozi kovinsko cevko. Cevka je spodaj razširjena v majhno posodo z luknjicami, vanjo dajo ščepec mate čaja in vse to namočijo v posodo z vročo vodo. Vrč s čajem in cevko potuje od pivca do pivca.

Na TV sva videla tudi največji folklorni festival v Južni Ameriki. Prireditev je zelo priljubljena in je tam dogodek leta. Najbližji tetin sosed ima privatno kolonijo, oziroma okrevališče. Ponoči večkrat nisem spala, ker sem prisluhnila njihovi zabavi. Plesali so, muzicirali, peli, ploskali ipd. Kar malo mi je bilo hudo, ker se naša mladina ne zna več tako zabavati, saj poznajo le še redko narodno pesem.

Pokopališče je popolnoma drugačno kot pri nas. Pokojnika ne dajo v zemljo, temveč porinejo krsto v poseben zidan predal, ki ga po pogrebu zazidajo. Opravijo tako imenovani "suhi" pokop. Sveč ne prižigajo zaradi požarne varnosti, samo ob dnevu mrtvih prižgejo

čisto majhne, v kovinskih časicah. Svežega cvetja v glavnem ni in še umetnega je malo.

Ob povratku iz Cordobe sva se pripeljala na letališče Jorge ob ustju reke Parane. Med vožnjo sva si ogledala Buenos Aires, ki je arhitektonsko zelo pestro, od blokovne gradnje, industrijskih kompleksov, starejših stav in z obilico zelenja.

V Rodni grudi je neka svetovna popotnica zapisala, da se nikdar ne vrača na isto mesto. Izjemoma pa želi ponovno obiskati Argentino. Deželo že dolga leta pretresajo krize. Zelo veliko državnega kapitala so privatizirali. Vladi očitajo, da je ta denar "zvođenel". Razmišljajo celo o privatizaciji Nacionalne banke.

Veliko sva videla, lepo se je bilo potepati.

Marija Sekirnik

Pokopališče v Villa Allende

(Nadaljevanje s 3. strani)

Razmerje med premijami, ki jih bo treba plačati, in dogovorjeno dodatno starostno ali družinsko pokojnino, določa obrestovanje zbranih premij in povprečna pričakovana življenjska doba. Pri dodatni invalidski pokojnini in dodatni invalidnini pa določa to razmerje stopnja invaliditete. Navedena razmerja so v pokojninskem načrtu prikazana v tabelah aktuarskega računa, ki je matematična podlaga uvedbe dodatnega zavarovanja.

Sklenitelj plačuje premije mesečno, letno ali v enkratnem znesku.

Namesto sklenitelja lahko prevzame obveznost plačevanja premij njegov delodajalec ali druga pravna oseba, kar uredita sklenitelj in plačnik z medsebojnim sporazumom.

Sistem plačil premij in izplačil dodatnih pokojnin deluje na podlagi aktuarskega računa, ki določa razmerje med premijami in dodatno pokojnino, in je izračunan na podlagi predvidenega obrestovanja plačanih premij in tablic pričakovane povprečne življenjske dobe ali invalidnosti zavarovancev.

Aktuarski izračun dodatnega zavarovanja loči zavarovanja za ženske in zavarovanja za moške. Premije za določeno dodatno pokojnino so za ženske nekaj odstotkov višje od premij za moške, kar je posledica dejstva, da imajo ženske krajšo delovno dobo, torej povprečno manj časa plačujejo premije, in da povprečno dalj časa živijo. Nekatere države ali njihove zavarovalnice na zahodu ohranjajo ponudbo zavarovanj na strokovni (statistični) podlagi delitve na moške in ženske, nekatere pa so to delitve opustile in imajo enotne premije za oba spola.

Zavarovanje je izrazito dolgoročno naravno, torej je tem bolj ugodno, kolikor dalje je.

Aktuarski račun daje v povprečju za moške in ženske in pri trenutno postavljeni obrestni meri sklada približno naslednja razmerja med premijami in dodatnimi pokojninami: za najkrajšo dobo zavarovanja pet let je potrebno plačevati mesečno premijo, ki je 180% pogodbene dodatne pokojnine, pri 8-letnem zavarovanju je mesečna premija 100% pogodbene dodatne pokojnine, in pri 40-letnem zavarovanju 8-10% dodatne starostne pokojnine.

Poglejmo izračun, če nekdo plačuje 5.000 tolarjev mesečno, bo pri 8-letnem zavarovanju dodatna pokojnina 15.000 tolarjev, pri 40-letnem zavarovanju pa bo dodatna starostna pokojnina približno 50.000 tolarjev.

Zavarovanec prejema dodatno pokojnino, dokler živi. Ob smrti pa plačane premije (če umre pred upokojitvijo) ali neizplačane dodatne pokojnine (če umre po upokojitvi) dobijo upravičenci delujoje dediči, če je sklenitelj plačeval premijo za način zavarovanja, ki vključuje vračilo ali izplačilo.

Sredstva Sklada bodo izločena na posebnem podračunu Zavoda.

Vir za izplačevanje dodatnih pravic bodo aktuarsko preverjene in varno naložene plačane premije.

Sklad bo za varnost vložnih sredstev skrbel z nadzorovano in preverjeno naložbeno politiko, stalnim načrtovanjem bodočih finančnih tokov, dinamičnim izračunavanjem matematičnih rezervacij, oblikovanjem garancijskega sklada in s poznavanjem prevzetih nevarnosti.

Sklad bo zbrane premije nalaga v državne vrednostne papirje, v nepremičnine, v bančne depozite ter v hipotekarne kredite (pravnim in fizičnim osebam), ter s tem zagotavljal soliden donos, predvsem pa visoko stopnjo varnosti plačanih sredstev.

Sklad bo mesečno prilagajal kapitalizirano premijo, mesečne premije in že uveljavljene do-

datne pravice, spremembam rasti cen na drobno, ki jih uradno objavlja Statistični zavod Slovenije.

Sklenitelju pripada vsako leto delež v morebitnem dobičku Sklada po sklepu Upravnega odbora Sklada. Delež dobička pripiše Sklad zbranim sredstvom skleniteljev in ustrezno poveča njihove dodatne pravice.

Zavarovanje bo pridobilo pomen nacionalnega, širokemu krogu namenjenega dodatnega pokojninskega zavarovanja. Sklad bo s svojo razvojno politiko pridobil tudi opazno vlogo pri nadaljnjem razvoju pokojninskega sistema v Sloveniji.

Sklad je sicer profitno naraven, vendar je profitnost namenjena koristi zavarovancev, ne pa koristi ustanovitelja, saj bo le ta kot javni zavod neprofitna organizacija. Poglavitna je varnost zavarovancev, donosnost je le v funkciji varnosti.

S svojo dolgoročno naravnostjo in jasno izraženo naložbeno politiko bo lahko Sklad pridobil tudi pomembno vlogo pri financiranju slovenskega gospodarstva.

2.5. Prenehanje zavarovanja

Dodatno zavarovanje preneha ob izpolnitvi enega od naslednjih pogojev:

- če sklenitelj izgubi lastnost zavarovanca v obveznem zavarovanju,
- ko zavarovanec pridobi posamezno pravico iz dodatnega zavarovanja,
- če sklenitelj po lastni želji izstopi iz zavarovanja,
- če sklenitelj kljub pismenemu opominu ne plača premije za 3 mesece (delno plačilo premije obravnavamo, kot da premija ni plačana),
- s smrtjo sklenitelja ali zavarovanca.

V Pravilniku so posebej določene posledice prenehanja zavarovanja zaradi izgube lastnosti zavarovanca, izstopa po lastni želji in prenehanja zaradi neplačila, posebej zaradi pridobitve posamezne pravice in posebej zaradi smrti sklenitelja.

Ob spremembi zavarovalnih pogojev skleneta sklenitelj in Sklad dodatek k zavarovalni pogodbi.

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije
Sklad dodatnega zavarovanja

KOŠNJA PRED 50 LETI

Mesec junij, čas košnje in čas spominov nanjo. Tedaj je bila košnja prilika, pomagati so sedu in povsod za uspešno spravilo krme. To je bil čas solidarnosti med kmeti, čas družabnosti, čas prešernega juckanja, prepevanja in užitkov ob dobri žganici, moštu, zabeljenih žgancih za zajtrk, doma pečenemu rženemu sli soržičnemu kruhu s kosom slanine. Košnja je vezala ljudi v vesele družbe, kjer so se izmenjavale šale, sprostila dobra volja, kjer so se hihitale grabljice in klepetale. Ni manjkalo zapeljivih pogledov med fanti in dekleti na travniku. Kljub znoju in naporu je vladalo veselje, brez zavisti in drugih slabih misli, le ena želja, da bi vsi krmo srečno pospravili. Danes lahko pokosi svoje travnike vsak sam, zato pa tudi živi vsak zase in tista medsebojna povezanost in potreba po solidarnosti med seboj vedno bolj izginja.

Tudi gozdni obrat v Mislinji je imel po vojni svojo ekonomijo. Na obsežnih travnikih, ki so danes pozidani, so ukali delavci ob košnji in klepetale grabljice. Sploh pa je bilo vso področje gozdarskega obrata vse do 14 km oddaljenih naselij Komisije in Glažute eno samo človeško mravljišče. Skoraj vsak delavec je redil govedo, v Komisiji pa celo toliko kot srednji kmetje.

Na travnikih gozdarskega obrata se je zbrala ob košnji pisana družba starih in mladih za pomoč pri košnji. Nič manj ni bilo veselo kot na kmetih. Tega se je vedno rad spominjal logar Dominik Pungartnik ali po domače Tončnov Minek. Ko je prevzel revir privatnih gozdov, je odšel še na kmetovanje v Razborco na Kučejevo, si ustvaril družino in pokazal, da je tudi vzoren kmetovalec. Tudi hišo si je polepšal in jo uredil v planinskem-pohorskem slogu. Bil je vesten in pošten logar, ki ni samo odkazoval drevja za posek, ampak je tudi kmetu rad pomagal. Po upokojitvi pa je bil odličen odbornik DU Mislinja. Žal je moral v jeseni leta 1989 kloniti zahrbtni bolezn, kateri je podlel.

Njegova žena Rozika je izročila 50 let staro fotografijo koscev na travnikih mislinjske gozdne uprave, z željo, da jo v Viharniku vidijo današnji potomci tedanjih koscev in grabljic in prepoznajo v njej svoje morda starše ali pa dedke, babice, pradede ali pa vsaj znane sokrajane. Saj so spomini na ljudi, ki so nekoč živeli skupaj v slogi, vedno zanimivi in fotografije njih oživijo spomin nanje.

Jože Kranjc

Minek Pungartnik

Kosci na travniku gozdne uprave v Mislinji leta 1946

OBNOVA CERKVE SV. LENARTA V MISLINJI

Na zanimivi razvodnici Rogla, Tolsti vrh, Turjak, Mislinja, Št. Vid, Razbor, Smrekovec, Olševa stoji v Mislinji na n.m. višini 610 m cerkev Sv. Lenarta. Že nekaj let je zvečer osvetljena z rumeno nadahnjeno svetlobo, ki diha domačnost kraja in potnike, ki se pripeljejo navzgor po mislinjskem klancu, opozarja na spoštljiv odnos Mislinjčanov do svojih kulturnih in sakralnih spomenikov. Povsem drugače je podnevi: počrnela fasada, razmajani skrilavci na zvoniku, odpadajoč omet in podobno izdaja slab odnos faranov do svoje župnijske cerkve. Tako namreč menijo nedomačini, ki ne vedo, da spada Mislinja pod župnijo Št. Ilj pod Turjakom, ki ima danes lepo urejeno cerkev s solidno zunanostjo in lepo obnovljeno notranostjo. Kakorkoli, lepo obnovljena cerkev sv. Lenarta težko kljubuje več let neugodnemu vremenu, ker stoji prav na razvodnici Drava - Sava in ji dež ob slehemem vetrovnem vremenu spira fasado in zamaka odprtine. Še danes ni dovolj odpornih materialov in barv, ki bi bile tem nevšečnostim kos. Prav konica zvonika in sleme cerkve odločata, katere od kapelj bodo stekle v reko Mislinjo in naprej v Dravo in katere od njih v reko Pako in v njo v Savo. To redko lokalno znamenitost šentlenartske cerkve bi kazalo ob tako zagnano delovnem turističnem društvu v Mislinji v bodoče bolje predstaviti in izkoristiti v turistične namene.

Na pobudo sedanjega župnika in dekana g. Tineta Tajnika, ki je v šentiljski župniji že dobrih dvajset let in je zadnja leta obnovil s pomočjo svojih župljanov obe podružnični cerkvi sv. Urha v Dovžah in sv. Ahacija v Stražah, obnavljajo sedaj tudi tretjo podružnično cerkev sv. Lenarta v Šentlenartu. Obnovili bodo skriljasto streho na zvoniku in fasado, kar bo po predračunu stalo 7,5 milijonov SIT. Znesek je nepričakovano visok in potrebna je dobra mera korajžje za uresničitev zamišljenega načrta. Denarja je, kot vsepovsod drugod, malo. Pravi naslov je vsekakor Zavod

za spomeniško varstvo iz Maribora, ki pa, razen za svetovalno in nadzorno službo, nima denarja in ga od njega tudi ni pričakovati. Večino denarja bo vsekakor primaknila na novo nastala občina Mislinja, za zajeten ostanek plačila pa v imenu župnije Št. Ilj pod Turjakom prosita svoje farane g. župnik Tine Tajnik in g. kaplan Leopold Korat. V ta namen je ustanovljen "gradbeni odbor", ki zbira prostovoljne denarne prispevke, kolikor je kdo pač zmožen in voljan prispevati. Kmetje lahko, v dogovoru z gradbenim odborom, darujejo tudi les. Kdorkoli želi prispevati za obnovo podružnične cerkve sv. Lenarta lahko, tudi mimo gradbenega odbora, nakaže denar na žiro račun, ki je v ta namen odprt pod naslovom in številko: KRAJEVNA SKUPNOST MISLINJA - ŽR: 51840-645-50865. Vplačate lahko na vsaki banki ali pošti.

Petindvajsetega junija 1995 pripravlja gradbeni odbor, skupaj z župnijskim uradom, v ta namen na igrišču pod osnovno šolo v Mislinji tudi večjo kulturno-glasbeno prireditev s srečolovom. Med vabljenimi na prireditev ste vsi, dragi bralci VIHARNIKA, saj boste s tem posredno pripomogli k čim prejšnji in uspešni obnovi te lepe in znamenite cerkvice. Če bo sreča stala vsepovsod v dobro, bodo nameravana dela končana koncem letošnjega avgusta. Obnovitvena slovesnost bi potem lahko bila v nedeljo 15. oktobra 1995.

Še zelo kratek povzetek iz domače župnijske kronike: Cerkev je bila zgrajena leta 1652, torej petdeset let pozneje kot cerkev sv. Uršule na Plešivcu. Oltarna slika, velike umetniške vrednosti, je delo nepoznanega slikarja in predstavlja sv. Lenarta, obdanega z reveži in bolniki. Pri enem od stranskih oltarjev postavijo v velikem tednu božji grob, v spomin na družino Bonnazza, ki je bil pred Arhurjem Pergerjem lastnik mislinjskih gozdov oziroma mislinjske veleposesti. Mašo so nekoč v njej opravljal vsak dan, vendar pozneje le občasno, ker so med njo počenjali, zaradi bližine gostiln,

za takratne pojme prevelike moralne prekrške. Leta 1905 so kupili lepo zvoneče orglje, tlačkali cerkev s trajnim cementnim tlakom in prenovili okna ter klopi.

Andrej Šertel

IVANKA VOŽIČ - 70 LET

Tako se zdi, kot da bi se bili šele lansko leto zbrali pri njej in praznovali njeno 60 letnico. Pa je v resnici minilo že 10 let od tistega nepozabnega dogodka. Čas hiti, ne ustavi se niti za trenutek, kaj šele, da bi se ustavljal in tekel po naših željah in zahtevah. Tako sem razmišljal, ko sem se v nedeljo, 2. aprila 1995 odpravil v Kotlje k Toniju, kjer je Ivanka Vožič praznovala in obhajala v krogu svojih domačih in svojih najožjih prijateljev in sorodnikov svoj veliki, lepi življenjski jubilej: svojo 70 letnico življenja.

Spoštovani slavljenki smo ob njeni 60 letnici povedali, da pomeni šestdeset let življenja za človeka to, da se življenje še ne konča, pač pa je lahko še zelo prijetno in bogato, če je človek količkaj zdrav in zadovoljen s tem, kar je doživel. Seveda se mora držati, biti optimist, nikakor pa se ne sme zapustiti. Posebno za ženske velja, da morajo biti tudi na starost urejene, tako da ostanejo še naprej privlačne in kljub starosti poželenja vredne.

Zdi se, da nas je Ivanka takrat ubogala, saj je zadnjih 10 let preživela umirjeno, lahko rečemo zelo srečno, brez hudih bolezni in pretresov. Pri tem je bilo v teh letih zanjo tudi mnogo veselje in lepih uspehov njenih otrok in vnukov. Zrasle so nove hiše, prišli novi avtomobili, šolski in poklicni uspehi, telefon in še bi lahko našteval.

Draga slavljenka! Draga Ivanka! Ostani tudi naprej taka, polna veselja do življenja, kakor si bila dosedaj, pa bomo praznovali prav gotovo tudi tvojih 80 in več let življenja! To ti želimo vsi, ki si nas povabila, da smo preživeli s teboj lep in nepozaben dan življenja. Tej želji se gotovo pridružujejo tudi vsi tvoji prijatelji, vsi, ki te poznajo in radi imajo! Še na mnoga, mnoga zdrava in srečna leta, draga Ivanka!

Rok Gorenšek

Šentlenartska cerkev med prekrivanjem zvonika - Foto: A. Šertel

ZBRALI SMO SE BORCI IN AKTIVISTI

Zelo lepo je, če se skupaj z ostalimi zberejo borci in aktivisti. Takšno srečanje je bilo 26. aprila letos v hotelu Kompas v Slovenjem Gradcu. Prisrčen sprejem nam je pripravilo Združenje borcev s pomočjo Občinske skupščine Slovenj Gradec.

Najprej nas je pozdravil župan mestne občine g. Janez Komljanec. Bil je kratek in jednat: Nikoli več vojne in nasilja, ki prinaša ljudem toliko gorja!

Zamislili smo se nazaj v preteklost. Koliko so pretrpeli takrat ljudje. Zeblo jih je in na dolgih pohodih so bili največkrat lačni. Kmetje so trepetali za svoj obstoj, saj nikoli nisi vedel kdo bo prišel v tvojo hišo. Zvečer si šel spat, a nisi vedel, če boš zjutraj še doma. Nemci so prišli ponavadi zgodaj zjutraj in že si moral z njimi na zaslišanje in nato v daljno internacijo. Mnogo ljudi se ni več vrnilo iz teh taborišč. Ko pa je pred petdesetimi leti zasijala svoboda, so se vračali domov na porušene in požgane domove.

Koliko truda in premagovanj je bilo potrebno, da so obnovili domačijo. Mnogo jih je ostalo tudi brez gospodarja in nihče ni več teh domov obnovil. Vsi se zavedamo, koliko nas je stala svoboda, le tisti, ki niso okusili tega gorja, danes nočejo razumeti, da so se vsi borili za svoj lastni obstoj. Takrat med vojno človek ni bil človek, ampak smo bili vsi le številke.

Letos, ko praznujemo petdeset let svobode, se zavedamo, kaj nam je to pomenilo. Če bi bil zmagal Hitler, bi bili Slovenci že zdavnaj zbrisani z obličja zemlje, tako pa, čast tistim, ki so naš boj priznali. Mi, ki smo drugo svetovno vojno doživeli, si ne želimo drugega kot miru. Miru med narodi, v družinah in med sosedi. Slava vsem, ki so padli v drugi svetovni vojni in tudi tistim, ki so padli v desetdnevni vojni za osamosvojitve Slovenije.

Hvala občinskemu odboru Zveze borcev Slovenj Gradec, ki nam je pripravil tako lep sprejem ob letošnjem Dnevu upora.

Štefka Melanšek

Pomen primestnih gozdov in dreves v Slovenj Gradcu

Na prvi osnovni šoli v Slovenjem Gradcu smo imeli od 21. do 24. aprila naravoslovne dneve. Naš 7.a razred je raziskoval gozd v okolici Slovenj Gradca.

Prvi dan je najprej predaval inž. Andrej Šertel na temo: Gozdovi nekoč in danes. Iz njegovega predavanja smo se naučili nekaj o drevesnih vrstah in onesnaženosti zraka, zaradi česar naši gozdovi hirajo. Še posebej veliko nam je povedal o lubadarju.

V drugem delu dneva smo odšli na Rahtel. Res je, da nam je uspelo priti na vrh, res pa je tudi, da nas je hoja pošteno izmučila. Spremljala sta nas gozdarska inženirja Karel Zagorc in Ljudmila Medved. Učila sta nas o pomenu primestnih gozdov, o njihovih značilnostih in oblikovanosti gozdnate krajine v bližini Slovenj Gradca.

Naslednji dan smo se razdelili v tri skupine. Še prej smo poslušali gozd. inž. Toneta Pridigarja, ki nam je povedal nekaj o gozdnih živalih. Prva skupina je zapisovala ptice, ki so se oglašale v gozdovih Dobrave in njeni okolici. Skupino je vodil g. Tone Pridigar. Na šolskem dvorišču so evidentirali osem vrst ptic, na poti proti gozdu pet, v gozdovih Dobrave pa že kar sedemnajst. Druga skupina je opisovala in zapisovala drevesa v mestnem jedru. To skupino je vodil gozd. inž. Karel Hauser. Ugotavljali so lastnosti posameznih dreves in ugotovili, da so proti izpušnim plinom zelo odporna. Tretja skupina je delala s stereoskopom. To je optična priprava, nekakšna očala, skozi katera se ti pokrajina, ki je na sliki, pokaže v treh razsežnostih. Učili so se, kako so nastali zemljevidi, kakšni so bili nekoč in kakšni so danes. Tudi o zgodovini Slovenj Gradca so nekaj zvedeli.

Tretji oziroma zadnji dan smo izdelali zaključne naloge in jih prikazali na grafični način. Delo smo uspešno opravili.

Anja Konečnik, 7.a razred
Prve osnovne šole v Sl. Gradcu

Ženitovanijski običaji

9. nadaljevanje

Pri obujanju ženitovanijskih običajev pa nikakor ne smemo pozabiti na ŽUPANA.

Predstavljal ga je navadno kak sposoben muzikant ali pa tudi kdo med svati.

Pod prtom iz domačega platna je nekdo izmed svatov nosil kakšno okroglo desko ali škafo, narobe poveznjen - kar je predstavljalo "tron" ali "prižnico", po katerem je tolkel župan s pestjo, ko se je predstavljal svojim volilcem. Tisti, ki mu je držal "tron", se je spodaj drl na vso moč, ko ga je ob udarcih po tronu bolela glava. Seveda je to vzbujalo veliko smeha pri svatih. Župan je bil v fraku (naredil si ga je iz kakšnih starih oblek) s cilindrom na glavi, imel je velik trebuh in v ustih pipo iz porcelana ali pa tudi iz lesa. Govoril je:

1. Je čudno res današnji dan, ko hoče biti vsak župan. Naj bode oče, striček, brat, županski vsak je kandidat. Med ta šaljivi raj in ples, sprejmite tudi mene vmes. Zakaj, res vzrok mi je neznan. bi tudi jaz ne bil župan? (udari po tronu)
2. Mešetarjev jaz ne poznam, zato ponudim se vam sam.

Poglejte božji me ljudje od nog in pa do vrh glave - od fare fant, ne mož - pardon, na glavi nosim trd kanon, televnik svilnat, frak krasan. Zakaj bi jaz ne bil župan? (udari po tronu)

3. Postava moja - ta velja, zares ni takega moža, da bi imel kot jaz talent, možgani tehtajo nad cent. Če pridem na županski tron, bom moder bolj kot Salomon, po celem svetu salvno znan. Zakaj bi jaz ne bil župan (udari po tronu)
4. Krčmarji, če bom jaz župan, pristopil bom na vašo stran. Slab cviček, geruš, petijot, bo točil lahko vsaki kot. Za vsak škandal, za vsak pretep, za ravs in kavs bom gluhi in slepi. Nihče ne bode kaznovan. Zakaj bi jaz ne bil župan? (udari po tronu)
5. Če bodeš volil me krojač, sešival bodeš sto mi hlač. Čevljar, če bodeš dal mi glas, boš delal čevlje za vso vas. Le poj veselo obrtnik, župan imel bo mnogo flik. Nikomur nič ne bom dolžan.

Zakaj bi jaz ne bil župan? (udari po tronu)

6. Prijatelji, če bom župan, plesali bomo dan na dan. Kjer boste pekli raco, gos bom z vami jaz, z menoj moj nos. Prepeval z vami bom na glas, da tresla se bo cela vas. Donel moj glas bo v hrib in plan. Zakaj bi jaz ne bil župan? (udari po tronu)
7. Zato, ker imam rad ljudi, bom skrbel, da se rod množi. Gospod, lenuh in postopač, smel se oženit bo berač. Mladdenke razne avšaste v zakonski jarem spravim vse. Če ne drugač - oblast imam, pa jih poročil bodem sam. (udari po tronu)
8. Še moram razodeti vam, učenih več jezikov znam. Kan tajč o heren bisenbos, di velt ist kugeľ, rund und gros. Taljansko znam la la kva kva sera un bono podesta, mi kendeš buraton je znan. Zakaj bi jaz ne bil župan? (udari po tronu)
9. Ljudje, če bodem jaz župan, nihče ne bode več bolan. Kokošjih polno bode jajc,

pod vsakim grmom bode zajc. Bo mnogo ohcet in zabav, a vedno več telečjih glav. Bom ljubil vince, kos mastan, zakaj bi jaz ne bil župan? (udari po tronu)

10. Dokazal torej sem dovolj, da jaz župan bi bil najbolj. Zanašam se na vaš razum, volilci moji, le pogum! Če bodete me vrgli v koš, cenili me ko počen groš. Tedaj bom vzdihnil ves solzan: Zakaj bi jaz ne bil župan? (udari po tronu)
11. Je konec šale - naj povem resnico vam, če jo le smem. Naj bo prihodnji vaš župan Slovenec, veren državljani, da ves za blagor vaš bo vnet, pogumen mož, ne strahopet, Bogu in domu srčno vdan - le ta bo pravi vaš župan! (udari po tronu)

Tisti, ki mu je držal tron, pri odkrije in se pokaže, da je od županovega govora ves moder-seveda se včasih prej namaže.

Anica Meh
(se nadaljuje)

MLADI ČEBELARJI NA KOROŠKEM

V osnovni šoli Prežihovega Voranca na Ravnah na Koroškem so se mladi čebelarji Slovenije srečali na svojem že 18. srečanju. Prišli so z okoli 60 srednjih in osnovnih šol Slovenije, z njimi pa so bili tudi njihovi mentorji. Kar 108 ekip se je pomerilo v čebelarskem znanju, to pa dokazuje, da je med srednješolci poleg osnovnošolcev za čebelarjenje veliko zanimanje, saj je v tej skupni tekmovalo 23 ekip.

Ob srečanju mladih čebelarjev Slovenije na Koroškem pa je čebelarsko društvo Rav-

ne na Koroškem praznovalo 80-letnico svojega obstoja. Ob jubileju so pripravili zanimivo čebelarsko razstavo in razstavo likovnih del učencev koroških šol, s temo LE Z NARAVO OSTAJAMO LJUDJE. Aktiv kmečkih žena Prevalje pa je na ogled in pokušino postavil raznovrstne slaščice in pecivo iz medu. Na srečanju mladih čebelarjev na Ravnah je bil med mentorji najboljši Franci Marolt iz Sevnice.

F. Jurač

Župan občine Slovenj Gradec inž. Janez Komljanec se Jerici Mrzel zahvaljuje za podan program, saj so v Slovenj Gradcu z njim počastili tudi 50. obletnico konca druge svetovne vojne, ki se je na naših tleh končala prav na bližnji Poljani. - Foto: S. Hovnik

JERICA MRZEL

Naša domačinka JERICA MRZEL - dramska igralka in pevka je ob 25-letnici svojega umetniškega delovanja pripravila 10. maja letos v slovenjegraškem kulturnem domu prirčni večer pod naslovom "Pot k mojim ljudem". Dvorana je bila polna, saj je krog njenih simpatizerjev velik. Radi jo gledajo in poslušajo s TV ekranov, še bolj prirčno jo občinstvo sprejema "v živo". Slavnostni govornik je bil akademik Matjaž Kmecl, njeno prepevanje pa je spremljal Big band Ota Vrhovnika. O sebi in namenu njene predstave je povedala naslednje:

11. januarja 1945 je padel moj oče,
11. aprila 1945 sem se rodila jaz.

Vse noči otroštva sem sanjala, kako ga skrivam in na koncu vsakih sanj so mi ga ubili. Nisem ga mogla rešiti. Vso mladost me je vznemirjal verz: "Zakaj ljudje ne nosite svojih src v dlaneh?" In me je mučilo vprašanje, kako je mogoče, da se zlo tako razraste, kot se je razraslo v drugi svetovni vojni. Kako, da ljudje nočejo videti zla dokler je še majhno, dokler se še ni dotaknilo njih? Ko pa se razrase, je seveda prepozno. Potem preplavi vse... Nihče ni več varen pred zlom, tem strahotnim pojavom človeškega rodu. Zato sem začela spoštovati pogum in iskrenost - nositi srce na dlani - in pogumno ločevati dobro in zlo.

Štefka Melanšek

A. Šertel

STAVKA

Ne morem drugače, kot da se v mislih vrnem nazaj v tista leta 1938 - 39, ko je v Plešivcu gospodaril še gospod Oskar Skubec. Seveda je kot vele gospodar tako obsežnih gozdov moral imeti tudi svoje delavce, ki so delali v gozdu. Njihov delovodja je bil g. Jug Franc, ki je vodil delo.

Delali so gori nad Plešivcem. Ves dan je rosil dež. Mokri in blatni so se dogovorili, da gredo h gospodu Skubecu prosit, da jim poveča plače. Imeli so slabo plačilo in upali so, da bodo morda le uspeli, da jim lastnik primakne kakšen dinar.

Jug Franc je bil dober in pogumen mož. Videl je stisko svojih delavcev in jim je hotel pomagati. Odločili so se, da se kar takšni mokri in blatni oglasijo pri gospodarju, ko so šli domov. Ko so prišli v Plešivec, je Franc Jug prvi potkal na vrata, kjer je bival g. Skubec. Kmalu je prišla namesto njega njegova žena.

Povedali so, da prosijo za povišanje plač. Gospa jim je odgovorila: "Joj, kaj le bo? Moža ni doma, odšel je v Trbovlje, jaz sama pa o tem skoraj ne morem odločiti. Sicer pa morava tudi midva plačevati visoke davke. Dr. Anton Korošec nas obremenjuje z davki, da se bog

usmili!" Delavci so vztrajali naprej in ji dopovedovali, da s tako nizkimi plačami pač ne morejo vzdrževati svojih družin.

Gospa Skubec je bila dobrega srca in jim je dejala: "Več vam pač ne morem obljubiti kot petdeset par povišice. Morda vam bo še kaj povišal mož, ko pride."

Skromni delavci so bili tudi s tem zadovoljni. Zgodilo se je tako, kot je določila žena.

Na ta dogodek sem se spomnila zato, ko večkrat slišim, da delavci prekinjajo dela in štrajkajo. Zares je hudo, če mesece in mesece ne dobiš plače. Vsak mora vendar živeti in poskrbeti za svojo družino.

Res je bilo v stari Jugoslaviji 50 par zelo malo. Iz dneva v dan pa se je delavcem nekaj le nabralo, saj vemo vsi iz tistih časov, da si dobil za dva dinarja že belo štruco kruha. Delavci so bili hvaležni Francu Jugu in še posebej gospe Skubečevi. Tudi takrat je bila velika brezposelnost in ljudje niso imeli rožnatega življenja. To sem okusila v svoji mladosti tudi sama, mnogokrat sem bila lačna z drugimi vred.

VERONIKA KARLATEC 1938 - 1995

Oh, ta peti april leta 1995, ko ga bi ne bilo! Začel se je lep pomladanski dan in nihče ni pomislil, da se bo v takšni žalosti prevesil v noč. Že v zgodnjih popoldanskih urah je presenetila novica, da je Veronika mrtva. Zgodila se je nesreča in morala je v 57-letu življenja zapustiti dom, ljubljene domače in še posebej vnuku, za katere je z dušo in telesom živela.

Svojo prekratko življenjsko pot je preživela v delu in znoju. Žal, usoda poseže tudi med tiste, ki bi še radi ustvarjali in živeli svoje delovno življenje.

Veronika se je rodila na majhni kmetiji pri Marovtu v Hudem kotu. S svojimi petimi sestrami in dvema bratoma je preživljala svoje otroštvo. Življenje na njeni rodni kmetiji ni bilo lahko. To je začutila že v rani mladosti in se sprijaznila s trdoto hribovskega življenja. Očetu je morala pomagati pri žganju apna, delu na polju, pri ročnem podiranju drevin in živinskem prevozu hlodovine iz državnih gozdov v dolino.

Hrepenela je po svojem zaslužku in pot jo je odpeljala v daljino Ljubljano. Tam ni vzdržala dolgo, saj je bila preveč navezana na svoj domači kraj. Med domačini je spoznala Jožeta Karlata, poznejšega moža. Po nekaj letih skupnega življenja sta kupila majhno domačijo, ki je bil njun prvi lastni dom. Jože je bil priden gozdni delavec, Veronika pa je marljivo gospodarila doma. V veliko veselje sta bila njima sin Tone in hčerka Vera. Bili so srečna družina.

Marija Klemenc

Želja po boljšem življenju jih je gnala naprej. Kupili so opuščeno Šajnsnikovo kmetijo. Zgradili so novo hišo in gospodarsko poslopje. Gospodarili so srečno in uspešno, še posebej, ko so se začeli ukvarjati s kmečkim turizmom. Veronika je sprejemala goste z nasmejanim obrazom in jih postregla ob vsakem času. Ob toplem ognjišču pokojne Veronike so gostje uživali v gostoljubju in domačnosti. Družinsko toplino je nudila tudi vsem svojim sorodnikom, rada je pomagala drugim in s sosedi se je dobro razumela.

Hudo bolečino je doživljala ob smrti svoje snuhe, ko ji je pred štirimi leti zapustila dva majhna vnuka. Ni je strlo, opogumljali so drug drugega in skupaj, brez mlade gospodinje, premagovali težave. Veronika se je zavedala, da je stebel družine in z nesebično ljubeznijo skrbela za vse. Pridnost, dobrosrčnost in poštenost so bile njene življenjske vrline. Znanci in prijatelji jih ne bomo nikoli pozabili.

Draga Veronika, usoda je presekala tvojo nit življenja. Ni ti bilo dano uživati sadov svojega dela na jesen življenja. Odšla si tja, kjer ni več trpljenja in bolečine. Spočita zemlja na njivah in vrtu zamaž čaka tvojih pridnih rok. Iz kuhinje ni več glasu, ki bi vabil k pogrnjeni mizi. Šumenje pohorskih gozdov naj ti večno poje svojo pesem. Tudi ti si bila med tistimi, ki radi prepevajo.

Veronika, hvala za vse, kar si dobrega storila. Tvoj grob ne bo osamljen in tvoje plemenito srce bo ostalo vedno z nami.

ANZI BERDNIK 1914 - 1995

Težko je razumeti zakonitosti narašev, predvsem takrat, ko se moraš posloviiti od človeka, s katerim si dolga leta živel in z njim delil dobre pa tudi slabe strani življenja. Umrl je Anzi Berdnik iz Otiškega vrha.

Anzi je bil mož vedno veselega in široko odprtega srca. Vsakdo, ki je stopil na prag Peharjeve bajte, je bil deležen toplega sprejema. V sebi je Anzi čutil posebno zadolževanje, če je lahko obiskovalcu ponudil kozarec mošta in kos domačega kruha, pa naj je bil to domačin ali neznanec. Rad je imel vsakogar. Ljubil je delo, ljubil je zemljo in vse, kar se je po njej gibalo. Posebno rad je imel svoje otroke, ženo, zete, snahu, vnuke in pravnuke, ki so se vedno radi zbirali okoli njega.

Dom Anzijeveh staršev in brata Tonija je bila majhna kmetija na Gortini. Še nerojenemu mu je umrl oče, ko je padel v prvi svetovni vojni, zato je mama bila primorana oddati kmetijo v obdelavo drugim in se preseliti k svoji sestri Treziki Štruc. Tam se je Anzi rodil 11. avgusta 1914 leta. Komaj dve leti je z bratom užival materinsko toplino in ljubezen, a smrt je njima iztrgala največje bogastvo - mater. Še neboljen otrok je ostal sam brez obeh staršev. Skrb in ljubezen mu je nadomestila teta - Štručeva Trezika. A ker so bili takrat hudi časi, je Anzi skupaj z bratom Tonijem šel kot otrok k Žiratikovi teti, kjer je preživljal svojo mladost, od tu je hodil tudi v šolo

in kmalu poprijel za vso težko kmečko delo, denar pa si je začel služiti z delom na polju in v gozdu. Ko je bil star 20 let, je prišel od Žiratika k stricu k Peharjevi bajti. Tu so ga vzeli za svojega, Lena in Jože Poberžnik, ki nista imela svojih otrok. Podarila sta mu majhno kmetijo, za plačilo pa ju je vzdrževal in dajal prevžitek do konca njunega življenja.

Leta 1941 si je za življenjsko sopotnico izbral Otišnikovo Micko in skupaj sta začela delati in ustvarjati na Peharjevi bajti. Rodili so se jima štirje otroci, sin Sandi in hčerke Mojca, Cilka in Lizika. Ker pa majhna kmetija pri Peharjevi bajti ni dajala dovolj za vse, si je poiskal delo pri taktatnem Gozdnem gospodarstvu, kjer je opravljal razna, velikokrat zanj pretežka dela. Rad je pomagal tudi drugim, še zlasti sosedom, znancom in prijateljem. Anzi pa je bil tudi velik mojster za obdelavo lesa za ostreže, z občutkom pa je vhtel "cimrevko" in lesu dajal zaželjeno obliko.

Njegovo težko življenje in vseskozi trpljenje iz njegovega obraza ni izbrisalo humorja in prijaznega nasmeha. V tolažbo so mu bili vedno njegovi otroci, žena, vnuki, snaha, zeti, prijatelji, lepa pesem in molitev.

Naj mu bo lahka domača zemlja tam zgoraj na Kronske gori ob prelepi cerkvi sv. Petra in Pavla. Hvala mu za priateljstvo, za poštenost, požrtvovalnost in dobroto, ki jo je razdal svojim najdražjim.

F. Jurač

JOŽEFA KAMNIK - Postavkova mama iz Podgorja pri Slovenj Gradcu 1916 - 1995

Prišel je maj, prispelo so čebele na pašo, s poljubi odpirajo cvetne čase, na zimzeleni preprogi svatuje mlado sonce. Zgrinja se množica slovesno s cvetjem k Postavkovim - saj 1. maja praznuje Postavkova mama skupaj s sinom Pepijem god. Pa obrazi so letos žalostni, objokani - ne sliši se čestitk k prazniku, slišijo se izrazi sožalja. Med cvetjem jih nemo in spokojno sprejema Postavkova mama, ki zadnjič leži pod rodni krovom. Njeno srce je kljub skrbni zdravniški negi omagalo. Kako je prejšnja leta sijala od sreče, ko so otroci prihajali s svojimi družinami domov k praznovanju njenega godu. Letošnji 1. maj pa je čisto drugačen in ne bo nikdar pozabljen, kajti v teh prvomajskih praznikih je mama Jožefa odšla od nas za vedno. Prihajajo člani prosvetnega društva, Zveze združenj borcev, pevskih zborov, sosedje, prijatelji, znanci. Zakaj tolikšna pozornost ob njeni smrti?

Postavkova mama je s svojo družino nastopala na republiškem srečanju ljudskih pevcev v Laškem, na folklorni prireditvi Zlmski večer pod Uršljo goro. V trajen spomin bo znanec fotografija na str. 64 in 65 v knjigi Monografija Slovenj Gradca in Mislinjske doline, kako prede ob kmečki peči in družina okrog nje opravlja zimska opravila na kmetiji. Folklorni skupini Pastirji KD Podgorje sta s pokojnim možem postavila temelje v izvirnosti gradiva. Prefotokopirano imamo njuno pesmarico, v kateri sta otela pozabi preko 300 izvirnih zdravčič iz naših krajev za ohceti, gavde in razne druge prireditve, govore in cel kup narodnih pesmi. Zatorej se je delegacija prosvetnega društva poklonila njenemu spominu.

In zakaj delegacije pevskih zborov?

Že ob zibelki je svojim otrokom Postavkova mama vcepila ljubezen do petja in glasbe. Pogosto so čuli njeno najljubšo pesem "Ko ptičica sem pevala." In res je lepo pela in vsa njena družina. Svoje otroke je pripravljala na šolske nastope za proslave še čisto majhne, potem dekleta in fante in kot žene in može. Peli so v zborih, duetih, tercetih, v cerkvenem zboru, ženskem in mešanem zboru KD, lovskem zboru, oktetu, kot družina ljudskih pevcev in pod psevdonimom Postavkova dekleta. Zatorej delegacije pevskih zborov ob mrtvaškem odru.

In zakaj delegacija ZB?

Šumijo skozi gozdove partizanskih let spomini, ko je blizu Postavkove stare domačije bil partizanski bunker. Mama Pepa ga je oskrbovala s hrano. V njihovi hiši se je pogosto zadrževal štab operativne cone. Njene spretnosti so pletle nogavice in rokavice za borce. Nobenemu ni bila odročena gostoljubnost. Zatorej delegacija ZB. Postavkova mama je nesebično in požrtvovalno doprinesla svoj delež na oltar domovine.

Poglejmo v njeno 78-letno življenjsko dobo še drugače, kot otroka, dekle, ženo, mater, taččo, babico, prababico in gospodinjo.

Zibel ji je stekla 4. maja 1916 pri Mučivniku v Podgorju kot sedmi izmed osmih otrok. Otroška leta je preživljala doma na kmetiji, čeprav je bila bistra in je imela veliko željo po nadaljnjem izobraževanju, se ji ta želja ni izpolnila. Že iz šolskih klopi je imela rada Postavkovega fanta Jožeta, zatorej imamo odgovor na to, zakaj sta rada prepevala pesem "Ko sva še v šolo hodila". S tem fantom se je tudi poročila 1938 leta. Sedmim svojim otrokom in 1 rejencu je bila skrbna in dobra mati. Tako kot pokojnemu Postavkovemu očetu so tudi Postavkovi mami poleg zvonov cerkve sv. Urha peli v slovo tudi zvonovi pri sv. Duhu, saj je 24 let krasila cerkev kot ključarjeva žena. Njej se je izpolnila želja, da je dobila pridno snaho na domačijo, ki ji je prevzela gospodinjstvo iz rok. Pa kljub temu je zdrave pokojnici vedno bolj pešalo. Ni si ućakala prvih korakov najmlajše vnukinje Tonke. Njeno srce je obstalo za vedno.

Z veliko raznobarnih kamenčkov sem vam želela sestaviti podobo in značaj Postavkove mame, ki nam je pustila trajne sledi. Iz zdravih korenin Postavkovega rodu zdaj poganjajo močna debla, zdravo listje in bogat sad - skratka slovensko drevo je premočno, da bi ga kdorkoli lahko iztrebil.

Mama - prva otroška beseda ste bili, njihov dom, njihova sreča. Pridržujemo se vprašanju pesnika Gradnika: O MATI? KAJ NAJ NAJDEMO V ZAMENO ZA VAŠE SRCE?

In odslej?

V raju nas čakate, da pridemo tja, da bomo ob vas za večno doma.

Anica Meh -
v spomin Postavkovi mami

JANKO JUNGER pd. Plazovnik na Selah 1922 - 1995

24. maja je umrl priden, pošten in prijazen kmet na Selah. Rodil se je v Vidmu - Šturmovcu pri Ptuj v številni obrtniški družini. Oče je bil sedlar in tega poklica se je izučil tudi Janko. Ob pričetku druge svetovne vojne je opravil mojstrski izpit in bil kmalu nato prisilno mobiliziran v nemško vojsko. Zagotovo je preživel eno njegovih najhujših življenjskih preizkušenj pozimi leta 1945 med evakuacijo Nemcev iz baltičkih dežel, ko so Rusi topili nemško ladjo in so pri tem utonili tisoči v razburkanem in mrzlem Baltičkem morju. Bil je eden redkih, ki so ga ob tem dogodku rešili iz objema hladne smrti.

Ko se je takoj po vojni vrnil domov, zanj ni bilo več dela doma in se je zaposlil v tovarni usnja v Slovenjem Gradcu. Naneslo je, da si je poiskal stanovanja v takratni Britovski hiši. Spoznal se je z Britovškovo Anico, kmalu sta se zaljubila in vzela. Ponudili so njima zapuščeno Britovškovo hudo na Selah, po domače pri Plazovniku. Kljub temu, da je bil Janko doma na ravnem trpuškem polju in Anica

navajena življenja v mestu, sta se odločila za kmetovanje v hribovitem kraju. Z vneto sta se lotila gospodarjenja, postavila hlev, nabavila mehanizacijo za kmetovanje in si s tem ustvarila znošne življenjske pogoje. V družini so se jima rodili Slavko, Branko in Marjana. Odrasli so v poštenem in delovnem kmečkem okolju. Ko se je pred leti Marjana poročila s Podpečkim Viktorjem iz Podgore, so se doma lotili še zidave nove hiše in jo tudi kmalu dokončali. Danes je Plazovnikova kmetija na Selah po zaslugi pokojnega Janka in žene Anice ter njihovih mladih naslednikov postala ena izmed lepo urejenih kmetij na Selah.

Zdaj, ko bi Janko lahko užival sado svoje dela in se veselil uspehov svojih potomcev, je prišla bolezen in v kratkem času tudi smrt, ki mu je vse te radosti preprečila.

Hvala ti, dragi Janko, za vso tvojo plemenitost in dobroto. Vsi, ki smo te poznali, te bomo ohranili v najlepšem spominu kot gostoljubnega sosesa in prijatelja.

Počivaj v miru v naši koroški zemlji, ki si jo med svojim bivanjem tako tople vzljubil.

Rok Gorenšek

IVANU SAGONEČNIKU V SLOVO, 1928 - 1995

Leta 1953 se je Ivan zaposlil pri gozdnem obratu v Črni, kjer je delal do svoje upokojitve pred dvanajstimi leti. Bil je zelo marljiv, vreden in natančen delavec. Dobro opravljeno delo mu je bilo v ponos in zadovoljenje.

Ivan si je leta 1955 izbral za svojo ženo Marijo Štifter, ki mu je rodila sina Ivana ter hčerke Rozko, Marjano in Darinko. Z veseljem in zanosom so urejali skupni dom. Mnogo svojega dela in odrekovanja je Ivan vložil za lepši dom. Bil je poln dobrote, poštenja in plemenitosti, dober prijatelj ter skrben mož in oče. Svoj odnos do človeka in okolja je znal oblikovati z razumom in spoštovanjem.

Cenil in ljubil je svojo ženo, otroke in vnuke. Čeprav so si otroci že ustvarili svoje lastne domove, so se vedno radi vračali k staršem in jima pomagali. S hvaležnostjo so vračali privzgojeno ljubezen v družinskem krogu. Žal je bilo njegovo življenje prekratko.

Veliko njegovega dela je vikano v življenje in ohranjanje gozda. Naj mu večno šumi.

Alojz Kremzer

MIHAEL JAMNIK, Košelov Miha z Gmajne pri Sl. Gradcu, 1913 - 1995

takšnih priložnostih je Miha odvedel vso zbrano družbo tja na Košelov vrh, kjer so se veselili in uživali ob lepem razgledu naokrog, tja proti Uršlji gori, Peci in naprej proti Avstriji.

Košelova kmetija je majhna in stežavna, zato je pokojni Miha poleg kmetovanja hodil tudi na delo, da je lahko preživel svojo številno družino. Vzorno je gospodaril in bil dober sosed. Po upokojitvi, pred dvajsetimi leti, je predal posestvo sinu Franciju. Vsi so želeli, da bi domačijo ohranili bodočim rodovom.

Zadnja tri leta je bil Miha bolan in je hudo trpel. Pogumno je prenašal tegobe bolezni, ki ga je na koncu premagala in odrešila hudega trpljenja. Vsi, ki so Košelovega Miha poznali, ga bodo za vedno ohranili v najlepšem spominu.

Rok Gorenšek

Pri Košelu, vrh Gmajne, tam, kjer je tako lep razgled in se vidi daleč okrog po naši lepi, koroški deželi je živel Mihael Jamnik, po domače "Košelov Miha". Da so ga ljudje imeli radi, je pričel njegov pogreb, ko je v 82. letu življenja za vedno zapustil svoje drage.

Rajni Miha se je poročil s Sedar Heleno, ki mu je v petinštrideset let dolgem zakonskem življenju rodila pet otrok, pet sinov, ki jih je pokojni Miha ljubil s pravo očetovsko ljubeznijo. Mnogo so mu pomenila razna družinska srečanja kot so godovi in rojstni dnevi. Takrat sta bila z ženo srečna in ponosna, da sta lahko vsem postregla in se z njimi pogovarjala. Ob

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega ljubelega moža, Feletovega očeta, deda in brata

JOŽETA PERŠETA
iz Podgorja

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki ste se v tako velikem številu poklonili njegovemu spominu.

Hvala vsem, ki ste ga spremljali na zadnji poti, darovali prelepe cvetje, sveče, za svete maše in nam izrekli sožalje. Posebna zahvala zdravnikom in strežnemu osebju internega C oddelka Splošne bolnice v Slovenj Gradcu.

Iskrena hvala č.g. župniku Janezu Zupancu za opravljen pogrebni obred in za izrečene tolažilne besede med sv. mašo. Hvala cerkvenim pevcem za petje v cerkvi, moškemu pevskemu zboru za zapete žalostinke ob odprtem grobu in ga. Anici Meh za poslovilni govor.

Zahvaljujemo se gasilskemu društvu Podgorje, Kulturnemu društvu, ZZB Podgorje in vsem praporščakom. Hvala delegaciji soborov in prijateljev domičnega odbora OF Dra-vograd.

Vsem in vsakemu posebj še enkrat hvala.

Vsi njegovi

V SPOMIN

Letos junija mineva natanko 30 let odkar je kruta usoda iztrgala iz naše sredine dragega moža in očeta

GREGORJA BOŠNIKA

Vsi cilji, ki si jih zastavil, žal, niso bili dosegljivi. Hvala vsem, ki se ga še spominjate in obstojite ob njegovem preranem grobu.

Vsi njegovi.

VIHARNIK izdaja Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, p.o. Uredniški odbor: Ida Robnik, Majda Klemenšek in Gorazd Mlinšek. Urednica: Ida Robnik, lektorica: Majda Klemenšek. Tehnični urednik: Bruno Žnidaršič. Naklada: 1900 izvodov. Tisk in dovršitev: CODA PRESS, Maribor, 1995. Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je VIHARNIK proizvod informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za kar se plačuje petodstotni davek od prometa proizvodov.

NA ONI STRANI

Drugače tam je kot na strani tej, verjetni ni nikjer nobenih mej, ljudi ne loči vera, barva kože, vse mirno je, povsod cvetijo rože.

In vojn nesrečnih tam sploh ne poznajo, le mir zaslužni vsi imajo, gradove v oblakih ne gradijo, na oni strani skromno vsi živijo.

Zakaj na strani tej ni vse tako? Zakaj človeštvo veže le še zlo? Nesreče sami sebi ne želimo, nesrečam drugih raje se smejimo.

Zlatko Škrubej

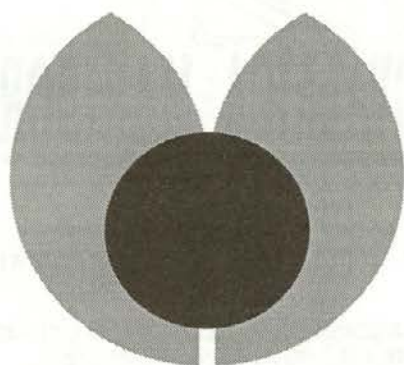
SPOMIN NA DOLIČ

Prelepi spomini na mojo so vas, kjer v šolo hodila pred davnim sem jaz, čeprav je takrat bila šola že stara, mi v lepem spominu je vedno ostala.

Na griču je cerkev, v njej sveti Florijan, pred ognjem varuje nas noč in pa dan, med Pohorjem in med pobočjem Kozjaka vijuga se reka, ime ji je Paka.

Po cesti prevaža se mnogo ljudi, ki hodijo v službo na mnoge strani in srečno žive v Šentflorijanski dolini, na njo so še v meni prav lepi spomini.

Mihaela Kotnik

KZHK S

KOROŠKA ZADRUŽNA HRANILNO KREDITNA SLUŽBA p.o.

SLOVENJ GRADEC, CELJSKA CESTA 7

TELEFON: 0602/42-341, 42-344, 43-193

TELEFAX: 0602/43-301

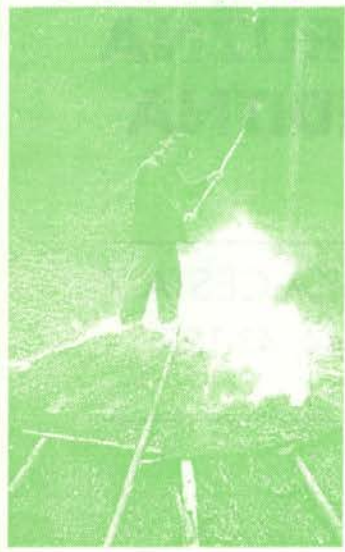
**TOLAR
na
TOLAR**

ZA RAZVOJ KMETIJSTVA

OBRESTNE MERE ZA HRANILNE VLOGE OD 1. JUNIJA 1995 DALJE

<i>Vloge</i>	<i>Na leto</i>
Vloge na vpogled, tekoči in žiro računi	1,8 %
Depoziti nad 31 dni	8,9 %
Depoziti nad 61 dni	9,4 %
Depoziti nad 91 dni	9,9 %
Depoziti nad 181 dni	12 %
Depoziti nad 1 leto	14 %
Kratkoročna posojila za kmete, člane zadrug	22 %
Kratkoročna posojila za kmete, nečlane zadrug	26,5 %
Zakonska zamudna obrestna mera	29,6 %

OGLARSTVO

MOŽNOST LETOVANJA

Na mnoga vprašanja ali je tudi letos možno letovati v Portorožu sporočamo:

- Gozdno gospodarstvo se dogovarja z upravo hotela Bernardin o enakih pogojih kot v preteklem letu
- dogovor bo sklenjen v prihodnjih dneh
- vsi, ki se zanimajo za to letovanje, pokličite na gozdno gospodarstvo telefon 0602/43332 ali 41568

GOZDOVI - DUŠA ŽIVLJENJA

Ko si utrujen od hrupa sveta, pojdi v gozd kjer mir je doma.

Ko je v stresu tvoje telo, pojdi, kjer videl boš gozd in nebo.

Ko od nesreče joče srce, le krošnje dreves potolažijo te.

Ko si v stiski, ne veš več naprej, v gozdu nabral si boš novih idej.

Četudi si srečen, mlad ali star, gozd vsakemu rad, dal bo svoj dar.

Za vse te dobrote si gozd le želi, da kmalu od smoga se ne zaduši.

Za dušo življenja imamo gozdove, čuvajmo jih zase in za pozne rodove.

Marija Mrakič

ZAVAROVALNICA · MARIBOR d.d.

PODRUŽNICA ZA KOROŠKO SLOVENJ GRADEC

FRANCETOVA 7, 62380 SLOVENJ GRADEC
TEL. 0602 41-591, 41-813, 41-881, 41-882, FAX 0602 41-814

PREDSTAVNIŠTVA

RADLJE, MARIBORSKA C. 7, TEL. 71-091, FAX 71-942

RAVNE, PREŽIHOVA C. 24, TEL. 21-346

DRAVOGRAD, MARIBORSKA C. 60, TEL. 84-079

IN PISARNE V

MEŽICI, PARTIZANSKA C. 1, TEL. 35-250

MISLINJI, ŠENTLENART 42, TEL. 55-042

(V PROSTORIH HKS MISLINJA)

ČRNI, CENTER (NAD AVTOBUSNO POSTAJO)

KASKO ZAVAROVANJE BREZ DOPLAČILA ZA KRAJO!

ZAVAROVALNICA Z NAJDALJŠO TRADICIJO
IN NAJVEČ ZAVAROVANCI NA KOROŠKEM.

ŽIVLJENJE GRE NAPREJ, IN MI Z VAMI

LISTNICA UREDNIŠTVA

Prijetno presenečeni ugotavljamo, da se vsak mesec naroči na VIHARNIK nekaj novih naročnikov. Tudi odpovejo ga nekateri, vendar je prvih vedno več. Zanimá nas, zakaj vam je VIHARNIK všeč? Vprašanje postavljamo zato, da bi pisali in objavljali več tistega, zaradi česar se VIHARNIK veselijo. Ne smemo pozabiti, da je VIHARNIK glasilo Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec in je zaradi tega njegovo prvo poslanstvo pisati o problematiki v gozdarstvu. Del gospodarjenja z gozdovi je po novi zakonodaji skrb Zavoda za gozdove Slovenije. Njegova območna enota v Slovenjem Gradcu obsega ves prostor prejšnjega enovitega podjetja in tako namenimo prostor v VIHARNIKU tudi vprašanjem in strokovni besedi tega. Kmetje so nekaj vzdrževali VIHARNIK skozi članstvo pri gozdnih obratih za kooperacijo ali svoji kmetijski zadruzi. Zdaj vsega tega ni več in smo primorani ohraniti VIHARNIK pri življenju z naročnino, kot vsi ostali časopisi in revije. Nekaj malega nam pomagajo sponzorji s svojimi reklamnimi inserti, ki pa jih, kot ste opazili sami, ni veliko. Vsem sponzorjem smo hvaležni za njihov prispevek, ne nameravamo pa sponzorstva posebej širiti, ker želimo nameniti strani VIHARNIKA za čim več koristnega branjca. Sporočamo vam tudi, da je naše gozdno gospodarstvo edino v Sloveniji, ki je danes

svoje glasilo še ohranilo pri življenju - vseh ostalih 13. gozdnih gospodarstev svojih glasil že dolgo ne izdaja več.

Ta mesec vam bomo poslali po pošti položnice za celoletno naročnino VIHARNIKA, ki zneso 1.800 SIT. Nameravali smo vam poslati položnice za polletno naročnino in podobno ob koncu leta, vendar bi bili vaši in naši poštni stroški tako še večji. Lepo vas prosimo, da poravnate naročnino do konca meseca junija, ker boste le v tem primeru prejeli julijsko številko. Verjamemo, da tega ne boste storili vsi, bodisi zaradi vaše denarne stiske ali iz kakršnihkoli drugih razlogov. Globoko pa se priporočamo, da se odločite ostati naš zvesti naročnik še naprej. Hvala lepa!

• Vabimo vas, da s svojimi prispevki sodelujete tudi tisti, ki ste to že dolgo časa nameravali, pa nikdar niste za to zbrali dovolj poguma. Svoj zanimiv zapis lahko napišete z roko, še bolje pa je, če imate možnost pisati s pisalnim strojem. S tem nam prihranite čas za prepisovanje. Tipkan rokopolis sme biti tipkan samo na eni strani lista, med vrsticami mora biti za eno prazno vrstico razmika, da je mogoče v ta prostor vpisati popravke. Na eni strani naj bo natipkanih največ 30 vrstic.

• Ne bodite nestrpni, če vaš prispevek ne bo objavljen že takoj v naslednji številki. Ali

prispevek pride v poštev za objavo ali ne, odloči uredništvo. Tudi o času objave odloča uredništvo. Včasih je aktualnih prispevkov toliko, da mora vse drugo počakati. Osrednja stran, v kateri ponavadi objavljamo portret določenega gosta z naslovom "Dober dan" je v tej številki, zaradi pomanjkanja prostora odpadel.

- Pišite le o jubilejnih z zaokroženimi in visokimi obletnicami.
- Nekateri moti obilica osmrtnic. Takšno pripombo dajejo ponavadi duhovno plitkejši ljudje. Vsaka osmrtnica vsebuje načeloma življenjski opus umrlega in tudi osmrtnica je določen dokument zgodovine naših krajanov. Zaradi finančnih težav jih letos za objavo zaračunavamo. Cenik objavljamo ponovno: nekrolog s fotografijo: 3.000,00 SIT, nekrolog brez fotografije 2.700,00 SIT, zahvala s fotografijo: 2.000,00 SIT, zahvala brez fotografije: 1.700,00 SIT, spomin s fotografijo: 2.000,00 SIT, spomin brez fotografije: 1.700,00 SIT.

Načeloma osmrtnice naj ne bodo daljše od 30 do 35 vrstic. V njih se da povedati o pokojniku vse bistveno. Sicer jih moramo skrajšati sami, vendar tako, da ne sprememo bistva.

- Vsi, ki boste odšli na dopust, nam napišite kakšno svojo zanimivo dogodivščino.
- Z veseljem pričakujemo vaše pošte, bodisi pohvale ali kritike.

Urednik